

Miljøstøtte til Østeuropa

ÅRSBERETNING

2002

.....

Miljøstøtte Øst - DANCEE

Danish Cooperation for Environment in Eastern Europe
Ministry of the Environment

Miljøstøtte til Østeuropa Årsberetning 2002

Miljøstøtte Øst - DANCEE

Danish Cooperation for Environment in Eastern Europe
Miljø- og Energiministeriet

Indholdsfortegnelse

1. Forord	
<i>af miljøminister Hans Christian Schmidt</i>	5
2. Kommentar	
<i>af formanden for Den Rådgivende Komité</i> <i>fhv. Nationalbankdirektør Erik Hoffmeier</i>	7
3. Effekter af miljøstøtten til Østeuropa	9
4. Affaldsprojekter under Miljøstøtteordningen 1991-2002	15
5. Rusland – 10 års jubilæum	19
6. Joint Implementation	21
7. Status over Miljøkreditordningen for Østeuropa	23
8. Generelt om bevillingen	25
9. Miljøprojekter i Østeuropa	27
• Miljøprojekter i Bulgarien	27
• Miljøprojekter i Estland	33
• Miljøprojekter i Hviderusland	38
• Miljøprojekter i Letland	39
• Miljøprojekter i Litauen	45
• Miljøprojekter i Moldova	54
• Miljøprojekter i Polen	55
• Miljøprojekter i Rumænien	61
• Miljøprojekter i Rusland	63
• Miljøprojekter i Slovakiet	75
• Miljøprojekter i Ukraine	80
• Tværgående miljøprojekter	84
10. Den Rådgivende Komité	93
• Sammensætning af Den Rådgivende Komité for Miljøstøtteordningen til Øst- og Centraleuropa	93
• Komitéens arbejde	94
Bilag 1 - oversigt over fordeling af tilskud	95

1. Forord

af miljøminister Hans Christian Schmidt

2002 var et begivenhedsrigt år i europæisk politik. Under det danske EU formandskab i sidste halvdel af 2002 faldt udvidelsen af EU på plads. Den 1. maj 2004 optages ti nye lande i EU, heriblandt en række af de lande, der indtil nu har modtaget miljøstøtte fra Danmark.

På grund af den nært forestående EU-udvidelse iværksatte regeringen i foråret 2002 en analyse af den danske øststøtte. Analysen mandede ud i »Strategi for den danske øststøtte 2002 - 2003«. Med strategien blev det slået fast, at øststøtten fortsætter på samme høje niveau som hidtil helt frem til EU-udvidelsen, men de nye medlemslandes optagelse i EU i 2004 vil indebære, at den bilaterale danske støtte til disse lande afsluttes, og støtten til de nye medlemslandes videre udvikling på miljøområdet vil ske gennem EU's politikker. Den samlede ramme for nye øststøtteprojekter fastsættes i 2002 og 2003 til 1,1 mia. kr, heraf 700 mio. kr. til miljø.

Med den nye øststøttestrategi fastholdt regeringen, at miljøet er det vigtigste indsatsområde for øststøtten. Miljøstøtten fokuserede også i 2002 på vand, affald og det nukleare område. Herudover var en stor del af midlerne afsat til forberedelse af en klimainsats i Østeuropa i form af Joint Implementation (JI).

Danmark har siden 1991 via den bilaterale støtte på miljøområdet hjulpet de østeuropæiske lande med at komme dertil, hvor de er i dag. Med den nye øststøttestrategi blev der lagt vægt på, at indsatsen i de sidste 1½ år frem til EU-udvidelsen koncentrerer om at hjælpe landene det sidste stykke frem til målstregen. På det succesrige topmøde i København lykkedes det som nævnt at afslutte udvidelsesforhandlingerne med 10 af kandidatlandene - heraf 8 central- og østeuropæiske lande.

Også i 2002 gik en stor del af den danske miljøstøtte, i alt ca. 60 mio. kr., til forbedring af miljøets tilstand i Rusland. Det dansk-russiske miljøsamarbejde fejrede i 2002 10-års jubilæum, og der er på den tid opnået store resultater indenfor blandt andet spildevandsrensning og sanitet.

I maj 2002 ratificerede Danmark Kyoto-protokollen fra 1997. Hermed har Danmark forpligtet sig til i perioden 2008-2012 at reducere den gennemsnitlige årlige udledning af drivhusgasser med 21% i forhold til basisåret 1990. Dette er en betydelig reduktionsforpligtelse. Til sammenligning skal EU som helhed reducere udledningen med 8%.

Da udledningen af drivhusgasser er et globalt problem, vil Danmark leve op til reduktionsforpligtelsen ved hjælp af blandt andet Joint Implementation-projekter i Østeuropa. Denne fleksible mekanisme har den positive sideeffekt, at der ved tilførelse af know-how og kapital vil blive bidraget til den miljømæssige udvikling i samarbejdslandet.

På verdenstopmødet om bæredygtig udvikling i Johannesburg i august-september 2002 lancerede EU det globale vandinitiativ. Dette skal danne platform for indgåelse af strategiske partnerskaber til at fremme gennemførelsen af handlingsplaner for bæredygtig udvikling og bidrage til opfyldelse af målsætningerne om vand og sanitet fra Millennium-deklarationen fra år 2000 og verdenstopmødets implementeringsplan. Heraf er de to vigtigste: Senest i år 2015 at halvere andelen af mennesker, som ikke har adgang til rent drikkevand og tilstrækkelige sanitære forhold, samt senest i 2005 at udvikle integreret vandressourceforvaltning samt vandbesparende foranstaltninger i alle lande. Danmark har påtaget sig at koordinere partnerskabet mellem EU og de 12 EECCA lande. Udover det rent koordineringsmæssige har Danmark forpligtet sig til at igangsætte projekter for mere end 50 mio. kr. som bidrager til opfyldelse af målsætningerne fra Johannesburg på vandområdet. Danmark har tilkendegivet, at man fortsætter som lead-country indtil ét år efter Environment for Europe konferencen i Kiev i maj 2003.

I 2003 vil miljøindsatsen i de tidligere samarbejdslande blive afrundet, og fra 2004 vil det formentlig kun være Rusland, der vil være modtager af traditionel miljøstøtte fra Miljøministeriet. Der vil imidlertid fortsat være midler til projekter på JI området, og Miljøministeriet vil fortsat kunne nyde godt af de etablerede kontakter og netværk i den fremtidige støtte.

2. Kommentar

af formanden for Den Rådgivende Komité, fhv. Nationalbankdirektør Erik Hoffmeyer

Det har været en stor tilfredsstillelse, at man i arbejdet med miljøstøtte til Østeuropa har kunnet spore fremskridt på to områder.

For det første er det lykkedes at inddrage de nationale myndigheder i et stadig mere konstruktivt samarbejde om udvælgelsen af projekter, der bør nyde godt af den støtte, der kan ydes. Den danske støtte har været betydelig, men selvsagt ikke dominerende, i forhold til den samlede bistand. Derimod har det utvivlsomt været værdsat af modtagerne, at den danske sagsbehandling har været fleksibel og med et begrænset mål af bureaukrati.

For det andet har man kunnet spore en almindelig opprioritering af miljøaspekterne. Det gælder i særdeleshed vand- og luftbehandling men i stigende grad også andre miljøområder – herunder ikke mindst naturforhold. Det bør fremhæves, at dette ikke alene gælder de lande, der nu er med i EU-udvidelsen, men også lande der står i anden række eller slet ikke for tiden overvejer medlemskab.

Komitéen har ført flere drøftelser om dansk opfyldelse af Kyoto-protokollen. Man har især været inde på, om miljøstøtten kunne kombineres med systemer, der gør det muligt at nedbringe CO₂-emissionen på en sådan måde, at det godskrives danske forpligtelser. Det marked, der er under udvikling, vil, så vidt man kan skønne, blive ret kompliceret. Det forventes, at der vil kunne opnås betydelige besparelser for Danmark i forhold til den situation, hvor CO₂-emissionen skal nedbringes indenfor den danske økonomi.

3. Effekter af miljøstøtten til Østeuropa

Den danske indsats

Et af formålene med støtteordningen har bl.a. været at sikre et renere miljø i Danmark gennem en indsats hos vore nabolande mod øst. Siden ordningens start har indsatsen været koncentreret om de store problemområder affald, luft og vand. Arbejdet med nedlukning af usikre reaktorer på atomkraftværker har ligeledes været et vigtigt område, men størstedelen af denne indsats er foregået via et samarbejde med og støtte til multinationale fonde og ikke som en direkte projektindsats aftalt mellem Danmark og samarbejdslandet. Med udvidelsen af EU kom en ny dimension til den danske indsats, idet støtten til ansøgerlandene gjorde det muligt for dem at lukke deres miljøkapitler tidligere.

Ud over at alle de ansøgerlande, som Danmark støttede med projektmidler, nåede at lukke deres miljøkapitler i tide, har den danske miljøindsats i Østeuropa sikret plads til 2,4 mio. ton affald på affaldsdeponier af EU-standard. Luftforureningen er mindsket betydeligt. Alene svovldioxid-udsluppet er reduceret med 116.800 ton om året, hvilket svarer til knap fem gange Danmarks udledning i 2001.

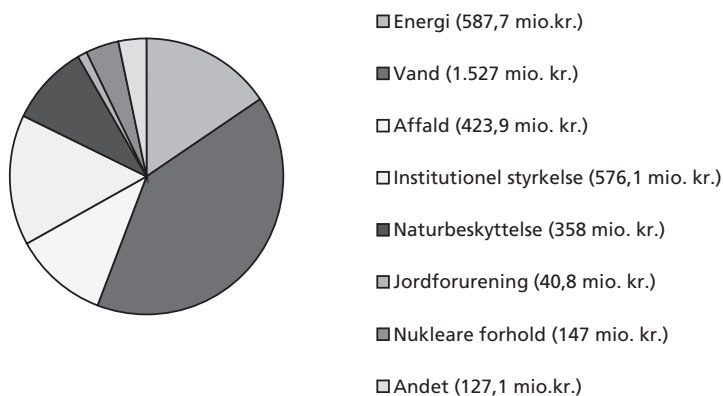
Der har været en generel forbedring af havmiljøet, idet udledningerne af fosfor, BOD, COD og kvælstof er reduceret svarende til 2 mio. menneskers udledning pr. år.

Miljøeffekterne fra de projekter, der har modtaget støtte fra miljøstøtten til Østeuropa indrapporteres til Miljøstyrelsen af projekthaverne, når projekterne er afsluttet. Samtidig skal projekthaverne informere om de økonomiske forhold for det samlede projekt – altså både den modtagne miljøstøtte og evt. anden egen- og medfinansiering. Ved at bruge opgørelser fra afsluttede projekter, er det muligt at få et overblik over effekterne af den miljøstøtte Danmark har ydet til Østeuropa.

Fra 1991 til 2002 er der igangsat 1.522 projekter, hvortil der er givet 3,7 mia. kr. i støtte. Af disse var 689 projekter afsluttet ved udgangen af 2002. Den danske miljøstøtte til de afsluttede projekter udgør 1,3 mia. kr.

Den danske miljøstøtte til Østeuropa har været koncentreret indenfor følgende indsatsområder: Affald, institutionsopbygning, luft, nukleare forhold, naturbeskyttelse og vand. Fordelingen af støtten på de forskellige indsatsområder fremgår af tabel 1. Hertil kommer en massiv tværgående indsats knyttet til EU-tilnærmelsesprocessen i ansøgerlandene. Ligeledes er støtteprogrammet og de politiske kontakter, der er opnået igennem det blevet brugt til at søge at få de forskellige lande til at ratificere vigtige konventioner indenfor de forskellige indsatsområder.

Figur 1: Fordeling af miljøstøtten på indsatsområder

For hver krone i støtte kommer 1,15 kr. tilbage til Danmark

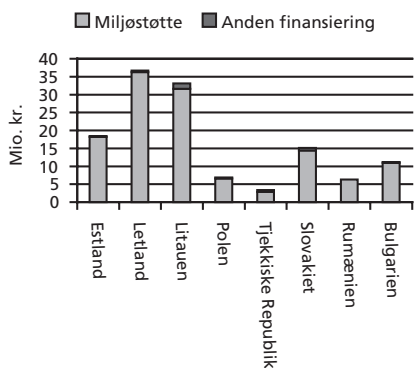
Hvis man udelukkende ser på økonomien, så har det danske tilskud på 1,3 mia. kr. affødt en med- og egenfinansiering på 4,7 mia. kr. Den danske miljøstøtte har således sikret, at der er gennemført miljøforbedrende projekter i Østeuropa for 6 mia. kr. Nogle af projekterne ville måske være blevet gennemført alligevel, men det danske tilskud har fremskyndet processen.

Ud over at sikre en generel stigning i miljøindsatsen i Østeuropa, har den danske miljøstøtte haft en afsmittende effekt på de danske virksomheder. Der er eksporteret for 0,6 mia. kr. dansk produceret udstyr (tallet er renset for dansk videreeksport af importeret udstyr), og danske firmaer har leveret for omkring 0,9 mia. kr. konsulentassistance. Danmark har støttet med 1,3 mia. kr., men har fået 1,5 mia. kr. tilbage i form af beskæftigelse og udstyrsliverancer, fordi modtagerlandene vælger at bruge en del af egeninvestering på dansk udstyr og konsulentbistand.

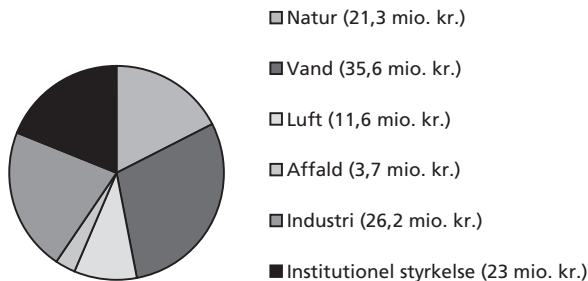
EU tilnærmelsen

Da de 10 ansøgerlande påbegyndte processen med at tilpasse deres lovgivning til EU's krav, lå det i forlængelse af den øvrige indsats at understøtte dette arbejde. En del af projekterne indenfor de forskellige indsatsområder blev derfor brugt til at hjælpe ansøgerlandene med opfyldelse af EU's miljøacquis. Sammenlagt kan projekter for godt 121 mio. kr. henføres til støtte til ansøgerlandenes tilnærmelsesproces. Fordelingen af støtten indenfor de enkelte lande på de forskellige indsatsområder kan ses af figur 2 og 3. Med hjælp fra bl.a. den danske

Figur 2: Miljøstøtten til EU-tilnærmelsen fordelt på lande

Figur 3: Støtte til EU-tilnærmelsen fordelt på indsatsområder

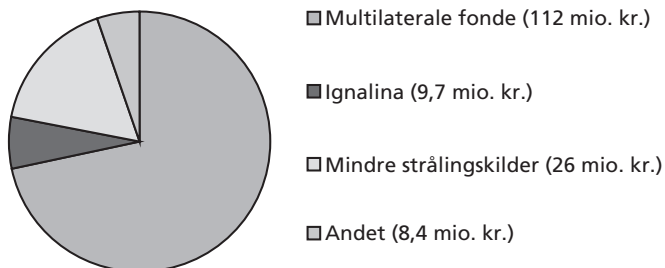

miljøstøtte lykkedes det for alle de øst- og centraleuropæiske ansøgerlande at få lukket deres miljøkapitler.

Nedlukning af reaktorer i Østeuropa

Tjernobyl-ulykken affødte et behov for en samlet international indsats for at højne atomkraft-sikkerheden i Europa. Danmark har valgt at deltage i denne indsats med godt 147 mio. kr. Støtten er især givet som bidrag til multilaterale fonde, som kan sikre en større sammenhængende indsats. Blandt fondene, der er støttet under denne ordning, kan nævnes Den Nukleare Sikkerhedsfond, tre internationale nedlukningsfonde, EBRD, samt en særlig fond til nedlukning af Tjernobyl. Hertil kommer 8,4 mio. kr. som er brugt til forskellige mindre forberedelses- og kortlægningsprojekter. Fordelingen af den danske støtte til den nukleare indsats fremgår af figur 4.

Figur 4: Fordelingen af den nukleare indsats

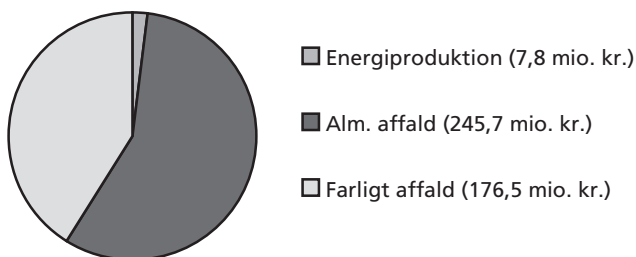
Den internationale indsats er især rettet mod to reaktortyper, RBMK- og VVER 440/230 reaktorerne, som findes flere steder i Østeuropa. G7-landene besluttede i 1992, at disse to typer reaktorer, der ikke, eller kun meget vanskeligt, kan opdateres til vestlig standard, bør lukkes snarest muligt. Danmark og EU støtter denne beslutning. Gennembruddet for den danske og europæiske politik kom under forhandlingerne om optagelse i EU af de 10 ansøgerlande, hvor det blev aftalt, at de mest usikre værker i Litauen (Ignalina), Slovakiet (Bohunice) og Bulgarien (Kozloduy) skal lukkes. Ukraine har efterfølgende selv besluttet at lukke Tjernobyl.

Gennemførelsen af disse lukninger finansieres af multilaterale fonde, som støttes af Danmark, og vil øge atomkraftsikkerheden i Europa betydeligt.

Bedre styr på affaldet i Østeuropa

Der er brugt 430 mio. kr. af miljøstøtten til projekter indenfor affaldsindsatsen. Fordelingen af indsatsen ses af figur 5. 82 projekter til i alt 135 mio. kr. er afsluttet med udgangen af 2002. Der har til de 82 projekter været en egen- eller medfinansiering på 104 mio. kr., således at de samlede projektkomkostninger til de 82 projekter har været 239 mio. kr.

Figur 5: Affaldsprojekterne fordelt på indsatsområder

Indsatsen har resulteret i etableringen af deponikapacitet på 1,5 mio. ton til almindeligt affald og 0,8 mio. ton til farligt affald i Øst- og Centraleuropa. Derudover har indsatsen sikret reduktioner af mængden af almindeligt affald på 24.000 ton pr. år og af farligt affald på 800 ton pr. år. Endvidere er der sikret forbrændingskapacitet til godt 2.100 ton farligt affald om året

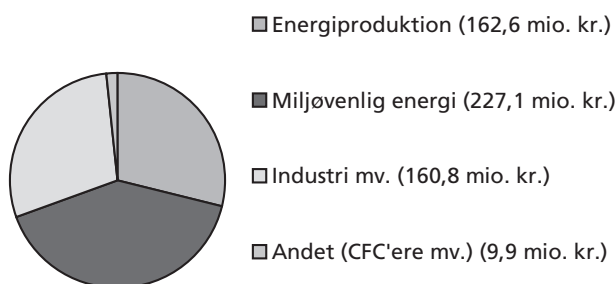
Renere luft og færre ozonlagsnedbrydende stoffer

Gennem projekter indenfor energisektoren og i industrisektoren er det lykkedes at nedbringe kuldioxid udslippet med 386.000 ton pr. år. Svovldioxid udslippet er nedsat med 118.000 ton pr. år og udslippet af kvælstofoxider er reduceret med knap 9.000 ton pr. år.

Forbedringen af industri- og energianlæg har samtidig bevirket, at der udledes 110.000 ton mindre svævestøv/partikler til luften. Endelig er udledningen af opløsningsmidler fra industrien reduceret med 1.000 ton pr. år.

Indsatsen i energisektoren har dels drejet sig om de eksisterende energianlæg, dels om etablering af miljøvenlig energiproduktion. Fordelingen af indsatsen kan ses af figur 6.

Figur 6: Fordelingen af indsatsen i energisektoren

Med henblik på sikring af renere luft er der finansieret projekter for i alt 560 mio. kr. Af disse er 152 projekter til i alt 283,5 mio. kr. afsluttet og indgår i ovennævnte opgørelse. Der har været en egen- eller medfinansiering til de 152 projekter på 1,6 mia. kr.

Rent vand

Et af de store indsatsområder under miljøstøtten til Østeuropa er vandindsatsen, som er koncentreret om drikke/grundvand, spildevand og industrispildevand. I alt 1,5 mia. kr. er givet i støtte til dette område. 293 projekter, der har fået 801 mio. kr. i støtte, er afsluttet med udgangen af 2002. Der har været en egen- eller medfinansiering på 3,2 mia. kr. til disse projekter. I tabel 1 er beskrevet, hvor store effekter, der er opnået indenfor vandindsatsen.

Tabel 1: Effekter indenfor vandindsatsen

Drikke-/grundvand

Drikkevandsledninger	105 km
Etableret vandmængde	22 mio. m ³ /år
Vandbesparelser	13 mio. m ³ /år

Spildevand

Reduceret spildevandsudledning	7.700 m ³ /år
Kloakering	23 km
Etableret slambehandlingskapacitet	26.600 t tørstof/år
Reduktion af fosfor	1.300 t/år
Kvælstofreduktion	12.200 t/år
Reduktion i iltforbrug (BOD)	43.500 t/år

Industrispildevand

Reduceret spildevandsudledning	2,6 mio. m ³ /år
Reduktion af fosfor	50 t/år
Kvælstofreduktion	152 t/år
Reduktion i iltforbrug (BOD)	1.600 t/år
Tungmetalreduktion	83 t/år
Reduktion i iltforbrug (COD)	1.000 t/år
Reduktion af farligt affald, f.eks. kromholdige væsker fra garverier	102 t/år

4. Affaldsprojekter under Miljøstøtteordningen 1991-2002

I forhold til den samlede projektportefølje har affaldsområdet lagt beslag på ca. 30% af alle tilskudsmidler fra Miljøstøtteordningen til Østeuropa fra 1991-2002.

Nedenstående oversigt viser Miljøministeriets støtte til affaldsprojekter i samtlige samarbejdslande og regioner for perioden fra ordningens start til december 2002:

Tabel 1: Miljøministeriets støtte til affaldsprojekter, Miljøstøtteordningen til Østeuropa 1991 - 2002

Total		
Antal projekter	177	
Miljøministeriet (MST)	Medfinansiering	I alt
464.482.542- DKK	667.134.637- DKK	1.113.555.584- DKK
IN (Investeringsprojekter)		
Antal projekter	47	
Miljøministeriet (MST)	Medfinansiering	I alt
254.572.092- DKK	496.131.101- DKK	733.161.850- DKK
TA (Teknisk Assistance)		
Antal projekter	130	
Miljøministeriet	Medfinansiering	I alt
209.910.450- DKK	171.003.536- DKK	380.393.734- DKK

Det fremgår af tallene, at affaldsområdet overordnet set har opnået en tilfredsstillende medfinansiering på næsten 60% fra landene selv og andre internationale finansieringskilder. Overordnet set har hver støttekrone inden for affaldsområdet således »løftet« eller tiltrukket investering til området med en faktor 2,4.

Ikke overraskende har investeringsprojekterne opnået hele 67% i medfinansiering, hvilket afspejler det generelle forhold, at TA-projekterne også inden for affaldsområdet har været investeringsforberedende. TA-projekterne dækker således over alle former for teknisk assistance i forhold til traditionel forberedelse af projekter, d.v.s. identifikationsmissioner, feasibility-studier, appraisals og udarbejdelse af udbudsdokumenter, samt direkte tilskud til styrkelse af den institutionelle kapacitet inden for området i samarbejdslandene.

Udviklingstendenser

1991-1997

Affaldsområdet har fulgt den generelle tendens for miljøstøtteordningen til Østeuropa i den forstand, at indsatsen i starten har været koncentreret om forholdsvis simple affaldsprojekter, typisk til udvikling af affaldsplaner samt lukning af gamle dumps og etablering af nye lossepladser til husholdningsaffald.

De lovgivnings- og miljømæssige krav til disse projekter har været mærkbare miljøforbedringer under overholdelse af Danmarks og modtagerlandets lovgivning.

Dette har været begrundet i de forhold, der karakteriserede de fleste central- og østeuropæiske lande efter murens fald i form af mange og illegale losse-/dumplingspladser, et administrativt/lovgivningsmæssigt og håndhævelsmæssigt gab i forhold til en bæredygtig affaldshåndtering, samt en relativ lille betalingsevne inden for området. Endvidere var – og er – de østeuropæiske lande karakteriseret ved en relativ lav husholdningsaffaldsproduktion men en høj produktion af industrielt og farligt affald.

Projekterne i starten af støtteperioden har således koncentreret sig om de grundlæggende rammebetingelser for den fremtidige affaldshåndtering i landene, samt om de åbenlyse miljøproblemer der opstår ved uforvarselig håndtering af industrielt/farligt affald. Kun i meget begrænset omfang har støtten rettet sig mod aktiviteter højere i affaldshierakiet. Dette til dels fordi der ikke eksisterede en genanvendelsesindustri i landene, dels har landene ikke haft råd, lovgivning og kapacitet til at håndtere større og mere komplicerede affaldsløsninger.

Renere teknologi-projekter, som primært har været iværksat i denne periode, har stort set ikke været rettet mod affaldsminimering.

1997-2002

I takt med den økonomiske udvikling i modtagerlandene – og specielt i lyset af ansøgerlandenes ansøgninger om optagelse i EU – har Miljøministeriets affaldsprojekter udviklet sig til at omfatte alle spektre af affaldsindsatser i relation til EU's *acquis* inden for området. De nyere affaldsprojekter relaterer sig i forhold til en række mere specifikke affaldsstrømme, og EU-lovgivningen og de internationale konventioner på affaldsområdet skal som minimum være overholdt i disse projekter.

De nyere affaldsprojekter har således i stigende grad haft indarbejdet komponenter vedrørende affaldssortering/genanvendelse og affaldsminimering. Herudover

også komponenter til opbygning af den institutionelle kapacitet vedrørende affaldshåndtering – såvel centralt som regionalt - det være sig til oversættelse og implementering af affaldsdirektivlovgivning (PCB, emballage, batterier), udarbejdelse af affaldsstrategier, etablering af fælleskommunale affaldsselskaber, rådgivning i udarbejdelse af driftskontrakter, guidelines og træning i udarbejdelse af affaldsplaner og EDB-systemer til affaldsregistrering, samt udvikling og træning af miljøtilsyns- og kontrolenheder. Disse komponenter i affaldsprojekterne har enten været indeholdt fra starten eller er kommet til i en forlængelse/fortsættelse af et igangværende eller afsluttet projekt.

Endvidere er der kommet flere projekter vedrørende farligt affald, herunder sygehusaffald og grænseoverskridende transport af farligt affald (Basel-konventionen).

Affaldsforbrænding

Kun i ganske få projekter har Miljøministeriet ydet støtte til affaldsforbrænding og i alle tilfælde til farligt affald (primært sygehusaffald og pesticider). Dette skyldes til dels at denne komponent i den danske affaldsmodel – med afbrænding af husholdningsaffald og kraftvarmeproduktion - ikke umiddelbart lader sig overføre til en østeuropæisk sammenhæng på grund af opkoblingen til landenes energisystemer, som er væsentlig anderledes end det danske system. Dels har der i nogle lande ikke været enten råd eller affaldsmængder nok til en sådan løsning. Endvidere kræver en forbrændingsløsning stor investering samt en stærk organisering og styring af affaldsstrømmene, som ikke har været til stede i landene. Endelig har modtagerlandene i de konkrete samarbejder ikke prioriteret og efterspurgt forbrændingsløsninger på affaldsområdet – tværtimod.

Fremtidig støtte inden for affaldsområdet

De kommende affaldsprojekter i støtte fra Miljøministeriets side vil fortsat som minimum skulle overholde EU-krav og de internationale konventioner på affaldsområdet. Der vil blive lagt mere vægt på implementering af affaldshierakiets principper samt institutionel udvikling. Investeringsprojekter inden for området vil ikke kunne gennemføres uden en såvel overordnet/national som regional/ lokal affaldsplan. Et vigtigt led i udarbejdelse af affaldsstrategier er støtte til affaldsregistrering og guidelines og træning i affaldsplanlægning. Tilsyn og kontrol inden for affaldsområdet skal styrkes. Endvidere skal finansieringsstrategier inden for affaldsområdet fremmes og anvendes mere offensivt i krav om tarifferhøjelser og dermed medfinansiering. Støtte til etablering og udvikling af fælleskommunale affaldsselskaber – herunder juridisk bistand, udvikling af administrativ kapacitet, projektforståelse og business plans – vil skulle styrkes. Området vedrørende udlicitering og public private partnership – herunder udarbejdelse af driftskontrakter – skal styrkes. De miljømæssige indikatorer for succesfuld projektgennemførelse skal indarbejdes/styrkes i projekterne.

Sidst – men ikke mindst – skal affaldsprojekter ses i sammenhæng med Kyoto-protokollens foranstaltninger vedrørende Joint Implementation. Det gælder forhold vedrørende opsamling af lossepladsgas (methan) samt ved etablering af affaldsforbrændingsanlæg med energiudnyttelse.

De store investeringer inden for affaldsområdet i Central- og Østeuropa forudses i det kommende år at skulle ske inden for affaldsforbrændingsområdet, etablering af (forbrændings)systemer til håndtering af farligt affald, håndtering af biologisk nedbrydeligt affald samt fremme af genanvendelse af emballager.

5. Rusland – 10 års jubilæum

I oktober 2002 fejrede Miljøstøtteordningen til Østeuropa 10 års jubilæum for miljøsam arbejdet med Rusland.

Jubilæet blev markeret ved et arrangement hos Vodokanal i Skt. Petersborg, som har været en af Miljøministeriets største samarbejdspartnere gennem årene. Her blev 10 års miljøsam arbejde med Danmark præsenteret af bl.a. den russiske vicemiljøminister og repræsentanter fra de forskellige samarbejdsregioner. Som en del af programmet præsenterede danske firmaer projekter, der gennem årene er blevet støttet af Miljøstøtteordningen. Derudover havde firmaerne arrangeret en udstilling, hvor dansk miljøteknologi- og udstyr blev præsenteret.

Fra 1992-2002 har mere end 150 projekter i Rusland modtaget finansiering fra Miljøstøtteordningen for et samlet beløb på ca. 475 mio. kr.

Vandsektoren tegner sig for ca. 50 % af den samlede støtte. Spildevandsrensning, vandforsyning samt reovering af ledningsnet har været højt prioriteret. Det betyder samtidig, at støtten til Rusland markerer sig ved at ca. 2/3 har været investeringsprojekter med større udstyrsleverancer.

Affaldssektoren er i de senere år kommet mere i fokus, og det gælder såvel husholdningsaffald som farligt affald. Ca. 600.000 m³ kontrolleret losseplads er blevet anlagt med økonomisk bidrag fra dansk side. Endvidere er affaldsforbrændingskapaciteten blevet øget med ca. 200.000 ton affald pr. år.

På luftforureningssiden er der foretaget væsentlige reduktioner på såvel SO₂, CO₂ og NO_x-siden, ligesom flere projekter har omhandlet udfasning af ozonlagsnedbrydende stoffer.

Samarbejdet med Rusland har været i konstant udvikling gennem årene med opbygning af et solidt netværk. Dette netværk vil også i fremtiden danne fundamentet for et konstruktivt samarbejde. Som nævnt vil Rusland, som følge af regeringens »Strategi for den danske øststøtte 2002-2003« samt de østeuropæiske landes kommende optagelse i EU, være et fokuspunkt for den fremtidige danske øststøtte. Især området omkring Østersøregionen vil blive prioriteret.

Herudover bliver Rusland en vigtig samarbejdspartner i forbindelse med de kommende Joint Implementation - projekter. I Rusland vil JI-projekterne være fokuseret på vand- og affaldssektoren, hvor også størstedelen af den indtil videre 10 år lange indsats har ligget.

6. Joint Implementation

I forlængelse af Kyoto-protokollen fra 1997 og den efterfølgende byrdefordelingsaftale i EU fra 1998 har Danmark en forpligtelse til at reducere den gennemsnitlige årlige udledning af drivhusgasser i perioden 2008 - 2012 med 21% i forhold til basisåret 1990.

Den danske udledning af drivhusgasser er kun faldet lidt siden 1990, og der skal derfor iværksættes en omfattende indsats. Set i lyset heraf har indsatsen i 2002 i høj grad været fokuseret på at bidrage til udarbejdelse af en kommende klimastrategi for Danmark.

Gennem miljøstøtteprogrammet har indsatsen især været fokuseret på at bidrage til en omkostningseffektiv og realistisk klimastrategi, hvilket er sket ved gennemførelse af en del analysearbejde. Der er bl.a. gennemført en analyse, der har set på priser og risici på internationale markeder for fleksible mekanismer under Kyoto-protokollen.

I 2002 blev de første initiativer til udarbejdelse af egentlige samarbejdsaftaler med de østeuropæiske lande iværksat.

Der blev taget de indledende skridt til samarbejdsaftaler i Estland, Polen, Rusland, Slovakiet, Rumænien og Bulgarien. Aftalen med Slovakiet var den eneste, som blev forhandlet færdig og underskrevet i 2002.

Der blev foretaget en indledende vurdering af enkelte projekter i Rumænien, Slovakiet og Rusland. I Rumænien iværksattes projektforberedelsesarbejder omhandlende omlægning fra olie og gasfyring til biomassefyret fjernvarme i fem mindre byer, i Slovakiet undersøgtes muligheden for udnyttelse af højtydende geotermikilde til varmeforsyning af Kosice, og i Rusland iværksattes en undersøgelse om udnyttelse/afbrænding af gas fra lossepladser i flere byer.

7. Status over Miljøkreditordningen for Østeuropa

På Finansloven for 2002 var der som en del af Øststøtten under MIFRESTA afsat midler til Miljøkreditordning for Østeuropa (MKØ) - en »blød låns - ordning« til Østeuropa med vægt på Østersøregionen. Ordningen startede i 1998.

Miljøkreditordningen administreres af Erhvervs- og Boligstyrelsen (Eksport Kredit Fonden) i samarbejde med Miljøstyrelsen.

Hensigten med Miljøkreditordningen er at stille subsidieret finansiering til rådighed for miljøprojekter i Østeuropa for derigennem at fremme investeringer i miljøanlæg. Da ordningen består af subsidierede kreditter, gælder OECD-reglerne - de såkaldte konsensus-regler - for området, hvilket betyder, at der ikke må diskrimineres mellem danske og udenlandske virksomheder, og alle projekter skal således sendes i internationalt udbud.

Bløde lån - ordningen betyder, at der som udgangspunkt bliver givet subsidier til de enkelte projekter på ca. 25% af det finansierede beløb. Derudover ydes en vederlagsfri garantidækning svarende til typisk 5% af projektkomkostningerne.

Status

I 2002 blev der implementeret to projekter under Miljøkreditordningen: »SIA Marupe« i Letland og »Skt. Petersborg Vandselskab« i Rusland. Begge projekter blev vundet af danske leverandører.

I Letland blev der leveret udstyr fra Tjæreborg Industri A/S til et mindre kraftvarmeværk på et gartneri, der også forsyner den nærliggende by Marupe med fjernvarme. Kraftvarmeværket overgik fra brændselolie til gas, og medfører således en årlig emissionsreduktion af NO_x, SO₂ og CO₂ på henholdsvis: 149, 1.770 og 13.800 ton.

I Rusland blev der leveret udstyr fra Per Aasleff A/S til etablering af et servicecenter med 12 slamsugere, spulevogne og rørenoveringsmaskiner. Projektet har stor miljømæssig betydning, idet overløb og udsvivning af spildevand fra kloakkerne, svarende til udledning fra 14.000 mennesker, i stedet ledes til rensningsanlæg.

Samlet set blev der indgået kontrakter for knap 58 mio. kr, med et samlet subsidielement på 13.4 mio. kr.

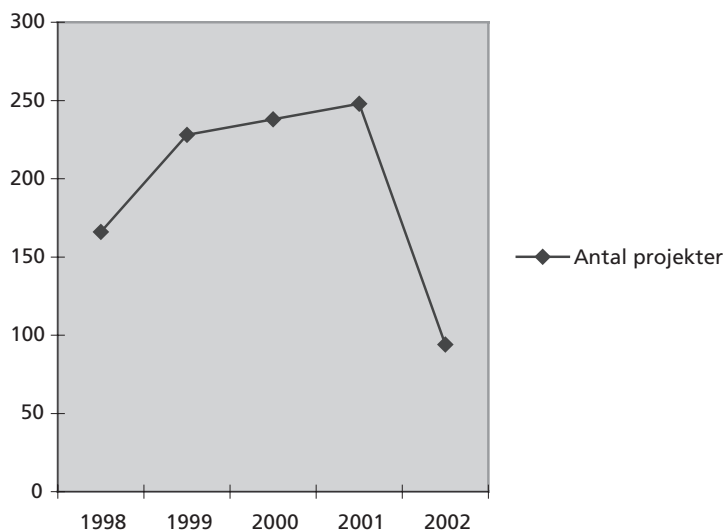
Som led i den udgiftpolitiske prioritering mellem de forskellige offentlige indsatsområder blev det med finansloven for 2002 besluttet, at MKØ-ordningen skulle lukkes. Dog kunne de projekter, der havde fået juridisk bindende tilsagn fra

Eksport Kredit Fonden ved udgangen af 2001 fortsætte. Der er to igangværende projekter, hvor der er forhandling af låneaftaler. Disse forventes indgået i 2003. Det drejer sig om et rensningsanlæg og en vindmøllepark, begge i Polen. De to polske projekter forventes at blive de sidste projekter under MKØ-ordningen.

8. Generelt om bevillingen

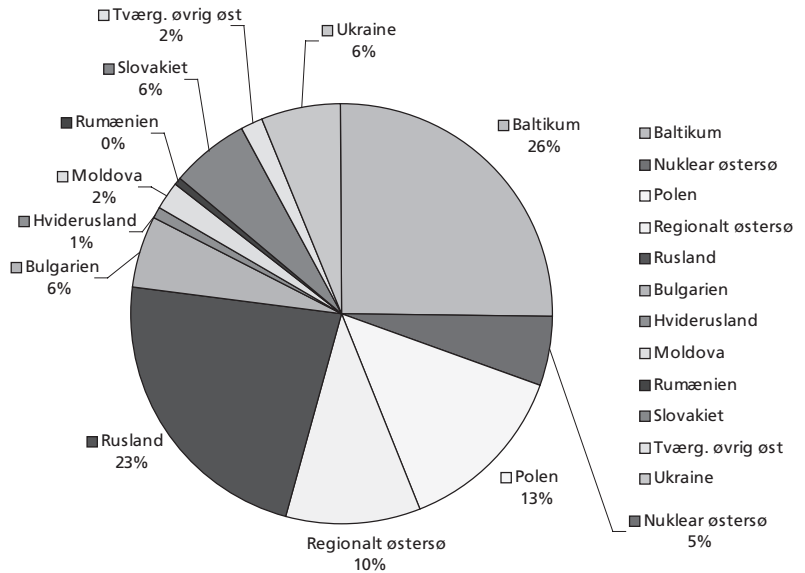
Der blev i 2002 givet tilsagn om tilskud til 94 projekter, jf. figur 1, for et samlet beløb på 273 mio. kr. Der var udgifter for i alt 447 mio. kr., herunder udgifter til tidligere igangsatte projekter.

Figur 1. Antal nye projekter 1998-2002

I henhold til regeringens »Strategi for den danske øststøtte 2002 – 2003« blev fokus på støtte til Østersøregionen yderligere styrket. 77 % af den samlede støtte gik hertil, jf. figur 2. De resterende midler blev brugt til en afrunding af indsatsen udenfor Østersøregionen.

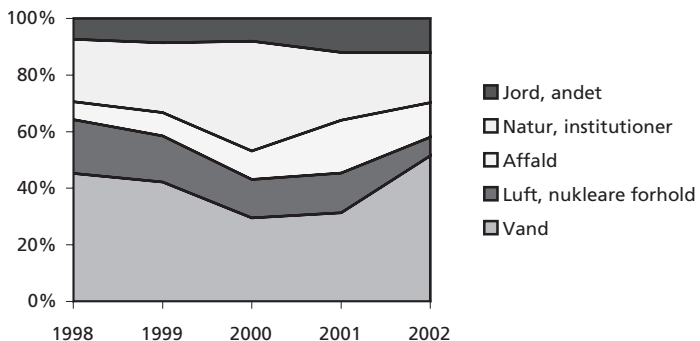
Figur 2. Geografisk fordeling af tilsagn. Procentvis fordeling 2002

Der blev således i 2002 iværksat projekter for 25 mio. kr. i Letland, 36 mio. kr. i Litauen, 22 mio. kr. i Estland, 37 mio. kr. i Polen og 62 mio. kr. i Rusland. I det øvrige Østeuropa blev der i 2002 især givet tilsagn til projekter i Ukraine (17 mio. kr.), Slovakiet (17 mio. kr.) og Bulgarien (16 mio. kr.).

Fordelingen af støtten på indsatsområder fremgår af figur 3. Det ses, at vandområdet tegnede sig for ca. 51 % af indsatsen i 2002. Indsatsen har primært til formål at begrænse forureningen af Østersøen samt at sikre befolkningen rent drikkevand. Hermed hjælpes landene også til at opfylde EU-direktiverne på vandområdet.

Figur 3. Tilsagn fordelt på indsatsområder. Procentvis fordeling 1998-2002

9. Miljøprojekter i Østeuropa

Fordelingen af Miljøstøtteordningens tilskud i 2002 til modtagerlande opdelt på antal tilskud til teknisk assistance og til investeringsaktiviteter samt fordeling af tilskud til modtagerlande opdelt på indsatsområder fremgår af bilag 1.

Miljøprojekter i Bulgarien

Med regeringens "Strategi for den danske øststøtte 2002-2003" er det besluttet at udfase øststøtten til blandt andet Bulgarien. Der er derfor i 2002 lagt vægt på at afslutte aktiviteter, som er igangsat tidligere. De tidligere projekter tager afsæt i landeprogrammet for 2001-2003. Her blev det besluttet at fokusere på at støtte EU tilnærmelsen samt at opnå store miljøgevinster specielt indenfor de to hovedsektorer vand og affald.

Behovet for at tilnærme den bulgarske miljøpolitik til EU's miljølovgivning er blevet ekstra presserende siden Bulgarien har fået godkendt deres såkaldte »road map« til optagelse i EU i maj 2007. Særligt dette forhold, samt behovet for kapacitetsopbygning i det bulgarske miljøministerium og andre miljøorganer, er derfor reflekteret i landeprogrammet. Alle de nævnte projekter har taget udgangspunkt i Bulgariens kommende EU tilpasning. Et af projekterne indeholder en specifik strategisk analyse af, hvordan Bulgarien skal gennemføre EU's miljøacquis.

Der er i 2002 givet støtte til 8 projekter med et samlet dansk tilskud på 15,6 mio. kr. Alle projekter er relateret til enten forberedelsesaktiviteter eller til igangsatte projekter, som er under afslutning. Der er igangsat to større projekter, som har været under forberedelse i længere tid - et spildevandsprojekt i kommunen Troyan samt et naturprojekt om NATURA 2000.

Indenfor vandsektoren er der med baggrund i et tidligere udført feasibility studie for Troyan spildevandsanlæg bevilget den mekaniske del af et anlæg med belastning på 80.000 PE. De bulgarske samarbejdspartnere har været yderst aktive og sikret 2/3 medfinansiering. ISPA ansøgning til Balchik spildevandsanlæg har fået et mindre tilskud til færdiggørelse p.g.a. ændrede krav til guidelines fra EU kommissionen. Et projektdokument vedrørende implementering af vandrammedirektivet blev desuden vurderet i 2002.

Indenfor affaldssektoren er en anden ISPA ansøgning igangsat vedrørende etablering af et nationalt center for farligt affald. Projektet er baseret på EU kommissionens ønsker om at få en faseopdelt ISPA ansøgning til anlægget, samt at give andre internationale investeringsbanker mulighed for at deltage med finansiering af anlægget. Anlægget forventes at koste 65 mio. EURO og er det

første center for farligt affald i regionen, som ISPA har udtrykt interesse i at støtte. Hospitalsaffaldsprojektet i Sofia har desuden fået yderligere tilskud for at optimere projektstyringen og dække uforudsete udgifter, således at en færdiggørelse af anlægget sikres.

På naturområdet blev det første grønne projekt, som er rettet mod implementeringen af EU's fugle- og habitatdirektiv, igangsat. Dette fordrer en registrering af plante- og dyrelivet i Bulgarien og en udpegning af særligt betydningsfulde levesteder, de såkaldte NATURA 2000 netværk.

Afslutningsvis blev der i 2002 givet støtte til at fortsætte den lokale projekt koordinators aktivitet indtil midten af 2004. Koordinatorens vigtigste funktion er at monitorere igangværende aktiviteter.

<i>Projekttitel</i>	Special Hospital Waste in Sofia, Bulgaria
<i>Journalnummer</i>	124/008- 0005t
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Bulgarien
<i>Projektansvarlig</i>	dk-Teknik
<i>Projektbeskrivelse</i>	Formålet med konsulentydelsen er at assistere det bulgarske miljøministerium (MoEW) samt MST i implementeringen af et forbrændingsanlæg, der skal leveres af Envikraft. Herudover skal der ydes assistance til den overordnede administration og drift af et operationelt affaldsbehandlingssystem.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Op til fem ton farligt affald fra sygehuse forventes indsamlet pr. dag. De afledte miljøfordele, i form af afbrænding af affald og deraf følgende varmeudnyttelse samt forbedrede hygiejniske forhold på hospital og losseplads, kan ikke kvantificeres.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 1.299.856
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 1.299.856
<i>Projekttitel</i>	ISPA application for Balchik WWTP, Addendum
<i>Journalnummer</i>	124/008-0047t
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Bulgarien
<i>Projektansvarlig</i>	RAMBØLL

<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet indeholder feasibility studie samt ISPA ansøgning for Balchik spildevandsanlæg, som har udløb til Sortehavet og er defineret som et »hot spot«-område af det bulgarske miljøministerium. Projektet er højt prioriteret af det bulgarske miljøministerium. ISPA ansøgningen skal tilpasses nye ISPA guidelines udsendt af DG Regio i sommeren 2002. Desuden skal nogle ændringer udføres med baggrund i en konsulentrapport fra ISPA management komiteen.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt i denne fase af projektet.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 245.045
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 245.045
<i>Projekttitel</i>	Troyan WWTP, Bulgaria - Phase II
<i>Journalnr.</i>	124/008-0066
<i>Projektmodtager</i>	Byen Troyan, Bulgarien
<i>Projektansvarlig</i>	EnviDan A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Troyan er af den bulgarske miljøstyrelse blevet udpeget som et af de områder med mere end 10.000 indbyggere, hvor etablering af et renselanlæg har høj prioritet. I dag afledes spildevandet fra byen og industrierne (undtagen Lesoplast, som har eget renselanlæg) direkte til floden Osam uden nogen form for rensning. Hovedformålet med dette projekt er at forbedre de miljømæssige forhold i Osam floden samt at medvirke til at beskytte Osam og Donau. De overordnede, umiddelbare formål med projektet er: • Konstruktion af mekanisk renselanlæg • Konstruktion af transportanlæg fra kloaksystem til renselanlægget • Oplæring af personel
<i>Miljøeffekt</i>	COD: 1.500 ton pr. år BOD: 600 ton pr. år SS: 500 ton pr. år Total-N: 20 ton pr. år Total-P: 7 ton pr. år Sand: 600 ton pr. år Ristestof: 150 ton pr. år

Tilskudsbeløb DKK 7.700.000

Samlede omkostninger DKK 20.810.000

Projekttitel **Strategic Analysis of the Environment-Related Challenges for Bulgaria**

Journalnummer 124/008-0069

Projektmodtager Miljøministeriet i Bulgarien

Projektansvarlig Nordic Consulting Group A/S

Projektbeskrivelse Projektet skal støtte Bulgarien i målrettet arbejde mod at opnå fuld tilpasning til EU's regler på miljøområdet. Publikationen vil udarbejde en analyse af de nøgleproblemer og udfordringer, som udestår i 2002 og frem med henblik på gennemførelsen af EU's miljøacquis, og som må adresseres i den fortsatte førtiltrædelsesfase. Projektet vil særligt støtte det bulgarske miljøministerium og andre sektorrelevante ministerier i hvilke prioriteringer, der bør lægges til grund i det fortsatte arbejde for optagelse i EU. Projektet er et led i afrundingen af den danske bilaterale miljøstøtte til Bulgarien som følge af regeringens øststrategi 2002 - 2003.

Miljøeffekt (forventet) Ingen direkte miljøeffekt.

Tilskudsbeløb DKK 296.354

Samlede omkostninger DKK 296.354

Projekttitel **Conservation of Species and Habitats in Bulgaria: EU Approximation**

Journalnummer 124/008-0070

Projektmodtager Miljøministeriet i Bulgarien

Projektansvarlig Kampsax A/S, Darudec

Projektbeskrivelse For at beskytte biodiversiteten og naturen i Bulgarien og dermed indfri formålet i biodiversitetloven, skal der etableres et nationalt netværk for beskyttede områder og zoner. De beskyttede områder i landet er en del af det nationale biologiske netværk og vil repræsentere den nationale del af EMERALD netværket og NATURA 2000 netværket, når Bulgarien bliver medlem af EU.

Projektet styrker og beskytter biodiversiteten og naturen i Bulgarien og indfrier kravene under Bern-konventionen ved at etablere et Emerald netværk. Samtidig fører projektet til etablering af et EU NATURA 2000 netværk og er dermed en del af EU-tilnærmelsesprocessen.

<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Bedre beskyttelse af natur og biodiversitet i Bulgarien.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 3.961.950
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 3.961.950
<i>Projekttitel</i>	ISPA Application for a Phased Implementation of Hazardous Waste Center
<i>Journalnummer</i>	124/008-0071
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Bulgarien
<i>Projektansvarlig</i>	Chemcontrol A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Det langsigtede formål med projektet er at etablere et nationalt center for farligt affald. Formålet indenfor projektets rammer er at udarbejde en faseopdelt ISPA ansøgning til etablering af et center for farligt affald med en forventet investering på til 55 mio. EURO. Projektet vil indeholde følgende outputs: Revideret feasibility studie inklusiv finansieringsplan, tidsplan, finansieringsanalyse, least cost strategy, implikationer for EIA samt tilpasning af udbudsmateriale i henhold til den valgte step-wise fase-opdeling.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Op til 30.000 ton/år
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 1.499.268
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 1.499.268
<i>Projekttitel</i>	Local Project Co-ordinator, Bulgaria
<i>Journalnummer</i>	124/008-0072
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Bulgarien
<i>Projektansvarlig</i>	Miljøstyrelsen

<i>Projektbeskrivelse</i>	Efter aftale med Ecomat forlænges ansættelsen af den lokale projektkoordinator for at bistå det bulgarske Miljøministerium (MoEW) i at koordinere og styrke indsatsen i forhold til samarbejdet med DANCEE-programmet.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 478.590
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 478.590
<i>Projekttitel</i>	Desk Appraisal on Implementation of the Water Framework Directive in Bulgaria
<i>Journalnummer</i>	129-0300
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Bulgarien (MoEW)
<i>Projektansvarlig</i>	Hedeselskabet, Miljø og Energi A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektdokumentet er udarbejdet med udgangspunkt i draft terms of reference fra det bulgarske miljøministerium. Dette dokument vurderes og skal efterfølgende udbydes. Projektet er rettet mod de første faser af implementeringen af vandrammedirektivet. Det omfatter udarbejdelse af nationale guidelines i samarbejde med MoEW samt deltagelse i udarbejdelsen af specifik guideline implementering for det nyoprettede vanddirektorat i Sortehavsregionen.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt i denne fase af projektet.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 94.748
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 94.748

Miljøprojekter i Estland

Der blev i 2002 givet støtte til 8 projekter i Estland med et samlet dansk tilskud på 21,7 mio. kr.

Samarbejdet med Estland var i 2002 koncentreret om forberedelsen af Estlands nært forestående optagelse i EU. Estland lukkede optagelsesforhandlingerne om miljøkapitlet i juni 2001, men der udestår stadig en række meget store investeringer primært på områderne spildevand, drikkevand og affald. I tråd med regeringens »Strategi for den danske øststøtte 2002 – 2003« fokuserede støtten til Estland i 2002 på at hjælpe landet det sidste stykke frem til målstregen i forhold til EU-optagelsen.

Støtten til det såkaldte Small Municipalities Investment Programme (SMIP), hvor 17 mindre og mellemstore estiske byer får renoveret vand- og spildevandssystemerne til EU-niveau, blev således fortsat i 2002. I SMIP-regi blev der i 2002 givet støtte til renovering af drikkevandsforsyningen i de 3 byer Sindi, Kivioli og Rāpina med i alt ca. 18.000 indbyggere. SMIP har et samlet budget på 250 mio. kr. og finansieres af den estiske stat, EU, NIB, NEFCO, Sverige, Finland, Danmark og de berørte estiske byer.

Som forberedelse til, at Estland fremover selv skal administrere betydelige midler fra EU's struktur- og samhørighedsfonde, blev der endvidere givet støtte til det estiske miljøinvesteringscenter, der allerede administrerer såvel estiske statsmidler som lånemidler fra NIB og EIB og EU-midler, primært fra ISPA. Projektet, der gennemføres i samarbejde med Sverige og Finland, vil fremover medvirke til at optimere udnyttelsen af midlerne i den estiske miljøsektor.

<i>Projekttitel</i>	Local Project Co-ordinator, Estonia 2003
<i>Journalnummer</i>	124/009-0020t
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Estland
<i>Projektansvarlig</i>	Miljøstyrelsen
<i>Projektbeskrivelse</i>	Den danske miljøstøtte til Estland fortsætter på samme høje niveau som hidtil frem til den forventede EU-udvidelse i 2004. Der er derfor også i 2003 behov for en lokal projektkoordinator til at overvåge projekternes fremdrift. Projektkoordinatoren skal endvidere bistå ved afrundingen af den danske miljøstøtte til Estland.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt.

<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 176.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 176.000
<i>Projekttitel</i>	Small Municipalities Investment Programme Implementation
<i>Journalnummer</i>	124/009-0116
<i>Projektmodtager</i>	SMIP, Estland
<i>Projektansvarlig</i>	RAMBØLL
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet implementerer den danske støtte til SMIP, i hvilket 17 estiske byer får renoveret drikkevands- og spildevandsforsyningen. I projektet gennemføres 5 del-projekter vedr. drikkevandsforsyningen i de tre byer Kivioli, Sindi og Rāpina. Den danske konsulent har til opgave at specificere udstyrsbehovet samt at indkøbe udstyret efter Miljøstyrelsens udbudsregler. SMIP samfinansieres af den estiske stat, EU, NIB, NEFCO, Sverige, Finland, Danmark og de berørte estiske byer. Den samlede investering forventes at beløbe sig til 250 mio. kr.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Rent drikkevand til 18.000 personer.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 15.000.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 250.000.000
<i>Projekttitel</i>	Pilot Project for Health Care Waste Treatment Facility at Tartu University Clinics
<i>Journalnummer</i>	124/009-0117
<i>Projektmodtager</i>	Tartu University, Estland
<i>Projektansvarlig</i>	Carl Bro
<i>Projektbeskrivelse</i>	I et tidligere projekt er udviklet en strategi for behandling af hospitalsaffald i Estland baseret på autoklaving. Dette projekt har til formål at demonstrere strategien i praksis gennem etablering af et pilot-projekt på Tartu universitetshospital. Projektet vil vise Estland vejen til en fornuftig og omkostningseffektiv løsning af dette særlige affaldsproblem. Anlægget etableres i en eksisterende bygning på hospitalet, og esterne står selv for renovering af bygningen samt indkøb af autoklaven. Fra Danmark leveres rådgivning og hjælpeudstyr.

Miljøeffekt (forventet) Bortskaffelse af 150 ton hospitalsaffald pr. år.

Tilskudsbeløb DKK 1.500.000

Samlede omkostninger DKK 5.770.000

Projekttitel **Dioxin Measurements in Estonia**

Journalnummer 124/009-0118

Projektmodtager Miljøministeriet i Estland

Projektansvarlig DK-TEKNIK

Projektbeskrivelse Projektet skal måle dioxin emissioner fra to kraftværker samt et olieraffinaderi i Estland. Projektet er en fortsættelse af et næsten færdiggjort dioxin kortlægningsprojekt for de baltiske lande samt Polen, hvor udvalgte virksomheder i Estland bliver målt direkte for dioxin emissioner. Projektet indeholder desuden en træningskomponent til prøvetagning og behandling af dioxin data.

Miljøeffekt (forventet) Ingen direkte miljøeffekt i denne fase af projektet.

Tilskudsbeløb DKK 498.134

Samlede omkostninger DKK 498.134

Projekttitel **Support to the Estonian Environmental Investment Center (EIC)**

Journalnummer 124/009-0119

Projektmodtager Det Estiske Miljøinvesteringscenter

Projektansvarlig COWI A/S

Projektbeskrivelse Det estiske miljøinvesteringscenter støttes med en rådgiver, der kan varetage funktionen som Environmental/Water Specialist. Rådgiveren indgår i et team på tre eksternt finansierede konsulenter, der gennem kapacitetsudvikling skal styrke investeringscenterets administration af estiske statsmidler, lån fra NIB og EIB samt EU-midler, primært ISPA. Endvidere forberedes centeret på at skulle administrere midler fra EU's strukturfonde efter Estlands optagelse i EU.

<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte som følge af dette TA-projekt. Indirekte forventes projektet at medføre en bedre udnyttelse af midlerne i den estiske miljøsektor og herigennem få betydelige miljøeffekter, primært vedr. drikkevand, spildevand og affald.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 2.323.611
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 6.500.000
<i>Projektittel</i>	Twinning between Viljandi Water Company and Viborg Municipality
<i>Journalnummer</i>	124/009-0121
<i>Projektmodtager</i>	SMIP, Viljandi, Estland
<i>Projektansvarlig</i>	Viborg Kommune
<i>Projektbeskrivelse</i>	Viljandi, Estlands 6. største by, indgår i det såkaldte SMIP-program, hvor 17 estiske byer får renoveret deres drikkevands- og spildevandsforsyning. Danmark bidrager med 12 mio. kr. til drikkevand, NEFCO bidrager med lånefinansiering, og ISPA finansierer spildevandsdelen. Dette projekt har til formål at styrke den institutionelle kapacitet i Viljandi vandselskab gennem en twinning-aftale med Viborg kommune. I projektet trænes administrative, regnskabsmæssige og tekniske rutiner.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 500.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 1.750.000
<i>Projektittel</i>	Improvement of Drinking Water Quality in Keila City, Estonia
<i>Journalnummer</i>	128/009-0011
<i>Projektmodtager</i>	Byen Keila, Estland
<i>Projektansvarlig</i>	Rambøll A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet skal medvirke til at sikre, at drikkevandet i Keila overholder EU-normer. Der opføres en ny grundvandsboring som erstatning for en gammel, der er truet af olieforurening. Der installeres filtre og udstyr til dosering af klor og regulering af pH samt et antal nye pumper.

<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Forbedring af kvaliteten af drikkevandet i Keila. Etableret vandmængde 6.000.000 m ³ /år.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 1.600.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 2.350.000
<i>Projekttitel</i>	Support to the Estonian Environmental Investment Centre (EIC)
<i>Journalnummer</i>	129-0272
<i>Projektmodtager</i>	Det estiske miljøinvesteringscenter (EIC)
<i>Projektansvarlig</i>	Water & Power Planners A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	På baggrund af ToR udarbejdet af det estiske miljøinvesteringscenter og efterfølgende appraisal gennemføres et begrænset udbud, der skal identificere en dansk konsulent, der kan varetage funktionen som Environmental/Water Specialist i forhold til EIC.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt som følge af udbudsforretningen.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 142.163
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 142.163

Miljøprojekter i Hviderusland

I 2002 igangsatte Miljøstyrelsen kun ét nyt projekt i Hviderusland til et beløb på 1,9 mio. kr. Projektet ligger indenfor rammerne af EU rådsbeslutningen fra 1999 og er en implementering af de første to søjler i Aarhus-konventionen.

Herudover er der to igangværende projekter i Hviderusland, nemlig projektet på Brest spildevandsanlæg og projektet i Belovezhskaya Nationalpark.

I 2003 planlægges det at igangsætte endnu et projekt på spildevandsanlægget i Brest, som vil renovere dele af pumpestationerne i byen.

<i>Projekttitel</i>	Assistance to the Implementation of the Aarhus Convention in Belarus
<i>Journalnummer</i>	124/015-0032
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Hviderusland
<i>Projektansvarlig</i>	COWI A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet skal bistå Hviderusland i dets implementering af Aarhus-konventionen. Hviderusland har underskrevet konventionen den 16. december 1998 og tiltrådt konventionen den 9. marts 2000. Der udestår dog et stort arbejde, førend der kan tales om implementering af konventionens bestemmelser i Hviderusland. Assistancen til implementering består bl.a. i analyse af eksisterende lovgivning, udarbejdelse af hviderussisk national lovgivning i overensstemmelse med relevante miljødata- og informationer, udarbejdelse af informationspolitik og procedurer for varetagelse af offentlighedens begæringer om konkret aktindsigt m.v. (art. 4 og 5 i konventionen).
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt i denne fase af projektet.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 1.883.512
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 1.883.512

Miljøprojekter i Letland

Den samlede miljøstøtte til Letland har i perioden 1991-2001 udgjort over 440 mio. kr., hvilket gør Danmark til den største bilaterale miljødonor i Letland. I 2002 blev der i Letland bevilget 8 projekter til et samlet beløb på 25 mio. kr.

I december 2002 afsluttedes forhandlingerne om Letlands optagelse i EU. Landet bliver dermed medlem af EU 1. maj 2004. Letland har gjort store fremskridt med hensyn til implementering af EU-direktiver på miljøområdet. I november 2002 fik Letland ny miljøminister, Raimonds Vejonis, der tidligere var direktør for Riga Regional Environmental Board. Han underskrev den reviderede samarbejdsaftale på miljøområdet mellem Letland og Danmark. I 2002 ratificerede parlamentet Aarhus-konventionen og oprettede et Sustainable Development Council.

Letland har gjort meget for at styrke miljøtilsyn- og godkendelser med solid støtte fra Danmark. De regionale miljøkontorer har modtaget træning og er blevet inddraget i arbejdet med forbedring af systemet for miljøtilsyn- og godkendelser. Herudover er den offentlige deltagelse i EIA procedurer og antallet af integrerede miljøgodkendelser øget.

Letland ratificerede Kyoto-protokollen i 2002 og har udarbejdet den tredje nationale rapport under Klimakonventionen. I oktober 2002 vedtog den lettiske regering en national klimastrategi. Forhandlinger om en samarbejdsaftale mellem Letland og Danmark om Joint Implementation blev indledt i 2002.

Den danske støtte til miljøet i Letland afrundes med projekter på en række områder, der direkte støtter gennemførelsen af EU-direktiver. Projekterne ligger desuden ofte i forlængelse af en langvarig indsats på området. Der sker bl.a. en overførsel af viden fra Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelser (GEUS) vedrørende overvågning af de øvre grundvandslag. Projektet hænger sammen med en stor indsats for beskyttelse af grundvandet ved indsamling og bortskaffelse af pesticider og opfyldelse af nitrat-direktivet.

Havnebyen Liepaja har fået støtte til etablering af modtagefaciliteter til behandling af olieholdigt spildevand. Vandselskabet i byen Jelgava har gennem et par år samarbejdet med Århus kommune vedrørende opgradering af spildevandsrensningen fra byen. En større investering i et renselanlæg suppleres med dansk støtte til et anlæg til behandling af slam fra spildevandsrensningen. I en mindre by, Balvi, i det østlige Letland står et dansk firma for etableringen af et komplet renselanlæg.

<i>Projekttitel</i>	Agricultural Influence on Groundwater in Latvia
<i>Journalnummer</i>	124/023-0099
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Letland
<i>Projektansvarlig</i>	Danmark og Grønlands Geologiske Undersøgelser (GEUS)
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet analyserer på regionalt niveau vandkvaliteten i de øverste grundvandslag med hensyn til indhold af nitrat og pesticidrester. Agro-kemiske lagre og andre punktkilder til forurening kortlægges, og faren for grundvandsforurening vurderes. Anbefalinger til forbedret drikkevandskontrol udarbejdes. Offentligheden i Letland informeres om faren ved grundvandsforurening.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Kilder til forurening af grundvandet vil blive afsløret. Den forbedrede kontrol med drikkevandet vil bidrage til miljø- og sundhedsmæssige gevinster.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 3.894.726
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 4.162.525
<i>Projekttitel</i>	Extension of Project on Supervision of Construction of four WWTP
<i>Journalnummer</i>	124/023-0122t
<i>Projektmodtager</i>	Byerne Saldus, Kuldiga, Dobeles, Bauska og Limbazi, Letland
<i>Projektansvarlig</i>	Water & Power Planners A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Tillæg til kontrakt vedrørende supervision i forbindelse med opførelsen af fire rensesanlæg og et jernfjernelsesanlæg i byerne Saldus, Kuldiga, Dobeles, Bauska og Limbazi. Udvidelsen omfatter ekstra støtte til de lokale myndigheders behandling af udbudsprocessen og udbedring af fejl i anlægsarbejder.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Spildevand fra fire byer på i alt 40.000 PE behandles.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 431.926
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 431.926

<i>Projekttitel</i>	Institutional Support to the Approximation Process in the Ministry of Environmental Protection and Regional Development, Latvia
<i>Journalnummer</i>	124/023-0129t
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Letland
<i>Projektansvarlig</i>	Ministry of the Environment (MoE), Latvia
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektkoordinatoren skal primært koordinere aktiviteter under DANCEE støttede miljølovgivningsprojekter, men vil også støtte MoE i udvikling af en omfattende og koordineret projektportefølje, der vil fremme den lettiske miljølovgivnings tilnærmelse til EU krav. Koordinatorens arbejde i MoE vil hovedsageligt være knyttet til udvikling af lovgivning indenfor vandsektoren. Koordinatoren skal sikre udveksling af information mellem de lovgivningsmæssige projekter og MoE samt gennemføre regelmæssig overvågning af projekterne. Kvartalsvise rapporter sendes til MoE og DANCEE.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	En styrket miljølovgivning er en forudsætning for reduceret forurening, forbedret energieffektivitet og andre miljøeffekter.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 470.140
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 470.140
<i>Projekttitel</i>	Liepaja Port Oily Wastewater Facilities - Upgrading
<i>Journalnummer</i>	124/023-0150
<i>Projektmodtager</i>	Byen Liepaja, Letland
<i>Projektansvarlig</i>	Carl Bro
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet skal opfylde EU-direktivet vedrørende modtagefaciliteter samt MARPOL-konventionen og HELCOM anbefalinger. Det omhandler udarbejdelse af udbud på udstyr til opgradering af modtagefaciliteter samt behandlingsanlæg i Liepaja havn. Et forsimplet anlæg er etableret med lettiske midler, og dette skal opgraderes, således at størstedelen af olien kan separeres ved modtagelsen samt at behandlingen kan monitoreres og kontrolleres og således øge rensningsgraden. Træning og tilsyn indgår i projektet.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	15.000 m ³ olieholdigt spildevand/år reduceres til 5 mg olie/l.

<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 5.996.276
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 12.123.276
<i>Projekttitel</i>	Consulting Services Supporting Elimination of Obsolete Pesticides in Latvia
<i>Journalnummer</i>	124/023-0153
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Letland
<i>Projektansvarlig</i>	COWI A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektets overordnede formål er kvalitetssikring af, at anlægget undergår de nødvendige godkendelsesprocedurer i henhold til Letlands og EU's lovgivning på området. Herudover skal det sikres, at anlægget kan drives af letterne på miljømæssig forsvarlig og bæredygtig vis i de 18 måneder, hvor der brændes pesticider af på anlægget, og efterfølgende. Projektet består af tre hovedkomponenter vedrørende det semi-mobile forbrændingsanlæg til pesticider i Letland, som leveres af Chemcontrol i et parallelprojekt (124/023-0070): 1) Kvalitetssikring af de lettiske miljømyndigheders godkendelser - herunder EIA, IPPC-godkendelsen, lokale godkendelser, emissionsmålingerne og lignende. 2) Vurdering af miljømæssig bæredygtighed for anlægget under drift og efter aflevering - herunder om det nødvendige/tilstrækkelige personale er blevet trænet, dokumentationen for anlægget (driftsmanualer, sikkerhedsinstruktioner- og udstyr, beredskabsplaner m.v.), mulighed for vedligeholdelse af anlægget og dets (måle)komponenter m.v. 3) Udarbejdelse af informationsmateriale om anlægget og dets miljømæssige forhold og fordele. Alle tre hovedkomponenter skal nærmere afklares og specificeres i en tremåneders begyndelsesfase.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Kvalitetssikring af forbrænding af pesticider i Letland.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 2.100.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 3.000.000
<i>Projekttitel</i>	Sludge Treatment Facility at Jelgava WWTP, Latvia
<i>Journalnummer</i>	124/023-0156
<i>Projektmodtager</i>	Miljøforvaltningen i Jelgava, Letland

<i>Projektansvarlig</i>	Viggo Madsen A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet har til formål at etablere slambehandlingsanlæg i forbindelse med nyt spildevandsanlæg i Jelgava. Der foretages analyser af slamindhold og gennemføres udbud og supervision af opførelsen af slambehandlingsanlæg. Der udarbejdes katalog vedrørende bortskaffelse af slam. Projektet vil desuden stå for indkøb og installation af økonomistyringssystem for vandselskabet.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Behandling af ca. 1.660 ton DS slam årligt.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 3.500.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK > 57.600.000
<i>Projekttitel</i>	Construction of Wastewater Treatment Plant in Balvi, Latvia
<i>Journalnummer</i>	124/023-0157
<i>Projektmodtager</i>	Balvi vandselskab, Letland
<i>Projektansvarlig</i>	Water & Power Planners A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet har til formål at etablere nyt renseanlæg i Balvi. Der foretages design, udbud og supervision af opførelsen af renseanlæg. Projektet vil desuden stå for indkøb og installation af økonomistyringssystem for vandselskabet. Viborg kommune står for træning af selskabets personale i drift, vedligeholdelse og administration af anlægget.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Behandling af spildevand fra ca. 10.000 PE.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 8.000.554
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 14.670.000
<i>Projekttitel</i>	Completion of Preparation of Latvia's Compliance with the EMERALD and NATURA 2000 Networks of Protected Areas
<i>Journalnummer</i>	124/023-0158
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Letland
<i>Projektansvarlig</i>	Darudac

<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet er en udvidelse af et eksisterende projekt, der har indsamlet informationer om 250 beskyttede områder. Udvidelsen af projektet omfatter udpegning af yderligere områder i Letland, der sikrer opfyldelse af nye strammere EU krav til udpegningen af NATURA 2000. Projektet afrunder støtten til opfyldelse af Letlands internationale forpligtelser og styrker den lokale kapacitet til kortlægning, overvågning og forvaltning af beskyttede områder.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Naturområder udpeges for særlig beskyttelse.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 898.002
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 1.633.760

Miljøprojekter i Litauen

I 2002 beløb den danske miljøstøtte til Litauen sig til godt 37 mio. kr. Der blev givet støtte til i alt 16 projekter. Af disse var 11 teknisk assistance projekter, mens 5 var investeringsprojekter.

Indsatsen var i 2002 præget af en fortsat støtte til vandsektoren, der tegnede sig for ca. halvdelen af støtten og halvdelen af projekterne. Særligt er der fra dansk side givet støtte til at tilpasse den litauiske lovgivning og administration til EU's miljøregler. 2002 blev også året, hvor renoveringen af rensesanlægget i Vilnius blev afsluttet. Dette projekt har medført, at anlægget i dag renser vandet lige effektivt som »vestlige« anlæg.

Indenfor affaldsområdet blev der fra dansk side givet støtte til EU-tilpasning i forhold til tre direktiver om miljøfarligt affald.

Herudover blev der i 2002 ydet støtte til forberedelsen af et demonstrationsanlæg for elproduktion på et naturgasfyret kraftvarmeverk som erstatningskapacitet for elektricitet produceret på Ignalina Atomkraftværk. Som et led i den danske støtte til nedlukningen af Ignalina-værket blev der også givet støtte til energibesparelser på de mest ressourceforbrugende litauiske virksomheder.

I november 2002 besøgte den danske miljøminister Litauen. Ved dette besøg blev det aftalt, at Litauen og Danmark vil opretholde de tætte forbindelser på miljøområdet også efter Litauens forventede EU-medlemskab.

<i>Projekttitel</i>	Upgrading of Vilnius Wastewater Treatment Plant for Nitrogen and Phosphorus Removal, Extension
<i>Journalnummer</i>	124/025-0067t
<i>Projektmodtager</i>	Vandselskabet i Vilnius, Litauen
<i>Projektansvarlig</i>	Krüger International Consult
<i>Projektbeskrivelse</i>	Udbygningen af Vilnius rensesanlæg til fosfor- og kvælstoffjernelser i overensstemmelse med EU-krav er blevet forsinket - primært på grund af en forsinket litauisk medfinansiering. Gennem projektet sikres færdiggørelsen, indkøringen og overdragelsesforretningen af anlægget i overensstemmelse med de ændrede forudsætninger, som forsinkelserne har medført.

<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Færdiggørelsen af Vilnius Renseanlæg forventes at føre til årlige forureningsreduktioner på 8.000 ton B15, 1.970 ton total kvælstof og 180 ton total-fosfor. Det svarer rundt regnet til en belastningsreduktion på 350.000 PE.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 1.333.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 1.333.000
<i>Projekt titel</i>	Implementation of the EU Requirements for Disposal of PCB/PCT, Waste Oils and Batteries; appraisal and projekt implementation
<i>Journalnummer</i>	124/025-0104
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Litauen
<i>Projektansvarlig</i>	Dansk Teknologisk Institut
<i>Projektbeskrivelse</i>	Gennem projektet udarbejdes en litauisk lovgivning, der kan leve op til kravene i EU's direktiver vedr. bortskaffelse af PCB/PCT (direktiv 96/59/EC), bortskaffelse af spildolie (direktiv 75/439/EEC) og batterier (direktiv 91/157/EEC). Derudover etableres planer for lovgivningens gennemførelse og håndhævelse.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Projektet vil sikre indsamling og bortskaffelse af PCB/PCT, spildolie og batterier i Litauen i overensstemmelse med gældende EU-direktiver for disse affaldstyper. Indsamling og forsvarlig sluthåndtering af disse miljøfarlige stoffer forventes at ville have betydelig miljøeffekt, der dog først vil kunne kvantificeres ved projektets afslutning.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 2.450.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 2.550.000
<i>Projekt titel</i>	Tendering and Contracting of Energy Savings and Cleaner Technology Projects
<i>Journalnummer</i>	124/025-0134
<i>Projektmodtager</i>	En række store industrivirksomheder i Litauen
<i>Projektansvarlig</i>	Water & Power Planners A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Hovedparten af den litauiske industri er ikke i besiddelse af moderne energibesparende udstyr, så potentialet for energibesparelser ved at udskifte

gammelt udstyr med nyt energibesparende udstyr er meget stort. Herudover er meget af teknologien, der benyttes på virksomhederne, på et lavt niveau. I et forprojekt blev et antal virksomheder udvalgt og fik gennemført energisyn og renere teknologi revisioner. Herudover blev virksomhedernes økonomiske levedygtighed vurderet og lagt til grund for bedømmelsen af virksomhederne. I dette projekt vil forslag til energieffektivisering og indførelse af renere teknologi for egnede industrier blive realiseret med hjælp til projektering af danske specialister i den pågældende industri. Tilskuddet fra Miljøstyrelsen vil udgøre højst 30 % af den samlede investering.

<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Der forventes en betydelig energibesparelse, men besparelsen kan først opgøres ved projektets afslutning.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 12.014.448
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 34.148.618
<i>Projektittel</i>	Transposition and Implementation of the Nitrates Directive, phase II, Lithuania ; appraisal and project implementation
<i>Journalnummer</i>	124/025-0161
<i>Projektmodtager</i>	Landbrugsministeriet og Miljøministeriet i Litauen
<i>Projektansvarlig</i>	Danmarks JordbrugsForskning
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet er rettet mod transponeringen og implementering af EU's nitratdirektiv (91/676/EEC). I projektet fastlægges en strategi for implementeringen af direktivet og der opstilles handlingsplaner for implementeringen og den administrative kapacitet til at håndhæve bestemmelserne i nitratdirektivet. Disse styrkes bl.a. gennem pilotforsøg i en eller to udvalgte regionale miljøadministrationer.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Projektet vil ikke i sig selv føre til forureningsreduktioner, men er en væsentlig forudsætning for, at der fremover kan ske en effektiv beskyttelse af overflade- og grundvand fra nitratforurening forårsaget af landbruget.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 2.285.770
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 2.400.000

<i>Projekttitel</i>	Tools for Water Ressource Management in line with the WFD in Lithuania
<i>Journalnummer</i>	124/025-0215
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Litauen
<i>Projektansvarlig</i>	DHI – Water & Environment
<i>Projektbeskrivelse</i>	Der leveres og implementeres gennem projektet modelværktøjer rettet mod de litauiske miljømyndigheder, der muliggør en sammenkobling af viden om grundvands- og overfladevandsforhold i litauiske vandområdedistrikter. Modelværktøjerne vil medvirke til at kvalificere beskrivelsen af referencesituationen og sammenhængen mellem menneskelig belastning og tilstand. Dermed vil de også kunne tjene som et prioriteringsværktøj for de investeringer, der vil være nødvendige som følge af implementeringen af Vandrammedirektivet.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Projektet har ikke i sig selv miljøeffekter, men vil på mellemlangt sigt kunne medvirke til en fornuftig prioritering af nødvendige investeringer i forhold til Vandrammedirektivet og dermed medvirke til forbedringer af vandkvaliteten i litauisk grund- og overfladevand.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 4.000.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 4.362.000
<i>Projekttitel</i>	Implementation of a CHP Demonstration Plant in Panevezys, Lithuania, Preparation Phase – Technical Assistance to AB “Panevezio Energija”
<i>Journalnummer</i>	124/025-0216
<i>Projektmodtager</i>	Energiselskabet i Panevezys, Litauen
<i>Projektansvarlig</i>	COWI A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Der ydes gennem projektet støtte til fjernvarmeselskabet i Panevezys til en afklaring af organisering, finansiering, myndighedsbehandling og teknisk validering i forbindelse med etablering af et naturgasfyret kraft/varmeverk i Panevezys.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen miljøeffekt i denne fase af projektet. Gennemførelsen af projektet er dog en forudsætning for, at investeringsprojektet vil kunne gennemføres.

Tilskudsbeløb DKK 2.275.730

Samlede omkostninger DKK 2.640.730

Projekttitel **Environment Advisor to the Housing and Urban Development Foundation and the ISPA Implementation Agency, Lithuania**

Journalnummer 124/025-0222

Projektmodtager Organisationen »Housing and Urban Development Foundation«, Litauen, samt den litauiske ISPA-styrelse

Projektansvarlig Carl Bro

Projektbeskrivelse Der leveres konsulentbistand til den litauiske organisation »Housing and Urban Development Foundation«, der står for implementeringen af »Municipal Development Programme«, og støtte til den litauiske ISPA-styrelse, der står for implementeringen af ISPA-programmets miljødæl.

Miljøeffekt (forventet) Projektet understøtter udviklingen og implementeringen af miljøinvesteringsprojekter, der gennemføres i regi af »Municipal Development Programme« og projekter, hvortil der søges om ISPA støtte. Hermed understøtter projektet implementeringen af de miljøinvesteringer, der skal foretages i Litauen bl.a. som følge af EU-optagelse.

Tilskudsbeløb DKK 2.219.544

Samlede omkostninger DKK 7.500.000

Projekttitel **Implementation of the EU Water Framework Directive, Lithuania, Meeting 2006 Deadlines**

Journalnummer 124/025-0225

Projektmodtager Miljøministeriet i Litauen

Projektansvarlig Carl Bro

Projektbeskrivelse Projektets hovedaktiviteter er:

- At gennemføre analyser af vandområdedistrikter i overensstemmelse med Vandrammedirektivets krav (VRD-krav)

- At redegøre for menneskelige aktiviteterets indvirken på tilstanden i overflade- og grundvand i overensstemmelse med VRD-krav
- At gennemføre en økonomisk analyse af vandudnyttelsen i vandområdedistrikterne i overensstemmelse med VRD-krav
- At udarbejde et overvågningsprogram for tilstanden i overflade- og grundvand
- At udarbejde udkast til nødvendig lovgivning og nødvendige vejledninger vedrørende den praktiske gennemførelse af VRD-krav
- At udvikle et arbejdsprogram for offentlige høringer i forbindelse med implementeringen af VRD
- At udvikle et vandressource forvaltnings informationssystem

Miljøeffekt (forventet)

Projektet fører ikke i sig selv til målbare forureningsreduktioner. Men det vil medvirke til en mere effektiv administration af vandressourcerne i overensstemmelse med EU-lovgivning, der på sigt har til formål at mindske vandforureningen.

Tilskudsbeløb

DKK 6.275.294

Samlede omkostninger

DKK 6.961.374

Projekt titel

Standards and Service of the Water Supply and Sewerage Sector in Lithuania

Journalnummer

124/025-0226

Projektmodtager

Miljøministeriet i Litauen

Projektansvarlig

Carl Bro

Projektbeskrivelse

I projektet udarbejdes der udkast til paradigmer for standarder for serviceniveau i drikke- og spildevandssektoren i typiske land- og bykommuner. Herudover afholdes et seminar til spredning af projektresultater. Projektet gennemføres i tæt samarbejde med de relevante litauiske myndigheder og aktører i vandsektoren.

Miljøeffekt (forventet)

Projektet har ingen direkte miljøeffekt, men vil medvirke til en kosteffektiv investeringsplanlægning i forhold til EU-krav på vandområdet.

Tilskudsbeløb

DKK 2.400.000

Samlede omkostninger

DKK 2.610.000

<i>Projekttitel</i>	Construction of Zeimelis Waste Water Treatment Plant, Lithuania
<i>Journalnummer</i>	124/025-0227
<i>Projektmodtager</i>	Zeimelis by, Litauen
<i>Projektansvarlig</i>	Pakroujis District Municipality
<i>Projektbeskrivelse</i>	Der etableres et spildevandsrensninganlæg i Zemelis by, der ligger i et landdistrikt. Byen har 1.500 indbyggere, og anlægget finansieres hovedsageligt af EU's SAPARD-program.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Den årlige BI5 reduktion er beregnet til 11,7 ton, mens den årlige totalkvælstofreduktion kan beregnes til knapt 3 ton.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 210.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 2.134.000
<i>Projekttitel</i>	Rehabilitation and Implementation of Hazardous Waste Landfill at "Aukstrakiai", Siauliai County - pilot project for de-watering method and equipment
<i>Journalnummer</i>	124/025-0228
<i>Projektmodtager</i>	Governing administration of Siauliai County, Litauen
<i>Projektansvarlig</i>	Moe og Brødsgaard A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Der gennemføres pilotforsøg med afvanding af tungmetalholdigt slam. Valg af metode for slamafovandingen er en forudsætning for en rehabilitering af lossepladsen. Herudover etableres et monteringsprogram for grundvand og overfladevand, der potentielt kan påvirkes af udsivninger fra lossepladsen. En retablering af lossepladsen har høj miljømæssig prioritet og er planlagt optaget på ISPA-pipelinen for Litauen i 2004/2005.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Projektet vil skabe en afklaring af metodevalg for en miljømæssig forsvarlig nedlukning af den 60 ha. store losseplads for miljøfarligt affald, »Aukstrakiai« ved Siauliai. Projektet er således en forudsætning for en forsvarlig lukning af lossepladsen.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 703.059
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 878.307

<i>Projekttitel</i>	Evaluation of and follow up on Completion Activities for Klaipeda Geothermal Plant
<i>Journalnummer</i>	124/025-0229
<i>Projektansvarlig</i>	Nordic Consulting Group a/s
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet yder teknisk assistance til Miljøstyrelsen i forbindelse med afsluttende aktiviteter på geotermianlægget i Klaipeda, Litauen, hvor der har været problemer med gipsdannelser i forbindelse med indkøringen af anlægget.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 326.712
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 326.712

<i>Projekttitel</i>	Appraisal of Inspection and Enforcement in Regional Departments of the Ministry of Environment in Lithuania
<i>Journalnummer</i>	124/025-0230
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Litauen
<i>Projektansvarlig</i>	PEM Consult
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet skal færdigudvikle og installere et IT-baseret system til tilsyn med og håndhævelse af miljølovgivningen i alle det litauiske Miljøministeriums regionale kontorer. De regionale myndigheder styrkes i deres kontrolopgaver af industrivirksomheder gennem installation af IT-infrastruktur, GeoEnviron Industry Control Module, træning af personale i IT-brug og udvikling af procedurer for håndhævelse.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Appraisal uden selvstændig miljøeffekt.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 62.321
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 62.321

Projekttitel **Appraisal of Transposition and Implementation of the Nitrates Directive, phase II**

Journalnummer 129/0289

Projektmodtager Landbrugsministeriet og Miljøministeriet i Litauen

Projektansvarlig Danmarks JordbrugsForskning

Projektbeskrivelse Selve projektet er rettet mod transponeringen og implementering af EU's nitratdirektiv (91/676/EEC). I projektet fastlægges en strategi for implementeringen af direktivet, der opstilles handlingsplaner for implementeringen, og den administrative kapacitet til at håndhæve bestemmelserne i nitratdirektivet styrkes bl.a. gennem pilotforsøg i en eller to udvalgte regionale miljøadministrationer.

Miljøeffekt (forventet) Appraisal uden selvstændig miljøeffekt.

Tilskudsbeløb DKK 85.770

Samlede omkostninger DKK 85.770

Projekttitel **Appraisal of Implementation of the EU-requirements for Disposal of PCB/PCT, Waste Oils and Batteries**

Journalnr. 129-0292

Projektmodtager Miljøministeriet i Litauen

Projektansvarlig Dansk Teknologisk Institut

Projektbeskrivelse Gennem projektet udarbejdes en litauisk lovgivning der kan leve op til kravene i EU's direktiver vedr. bortskaffelse af PCB/PCT (direktiv 96/59/EC), bortskaffelse af spildolie (direktiv 75/439/EEC) og batterier (direktiv 91/157/EEC). Herudover etableres planer for lovgivningens gennemførelse og håndhævelse

Miljøeffekt (forventet) Appraisal uden selvstændig miljøeffekt.

Tilskudsbeløb DKK 88.437

Samlede omkostninger DKK 88.437

Miljøprojekter i Moldova

I 2002 beløb den danske miljøstøtte til Moldova sig til omtrent 6 mio. kr. Der blev givet støtte til i alt 1 projekt.

Gennem årene har indsatsen i Moldova især været koncentreret om vandsektoren. I 2002 blev det besluttet at gennemføre et større vandforsyningsprojekt i Calarasi.

<i>Projekttitel</i>	Calarasi Water Management Project, Moldova
<i>Journalnummer</i>	124/028-0014
<i>Projektmodtager</i>	Byen Calarasi, Moldova
<i>Projektansvarlig</i>	RAMBØLL
<i>Projektbeskrivelse</i>	Calarasi har 18.500 indbyggere, og på nuværende tidspunkt er der kun vandforsyning få timer hver dag. Efter implementering af projektet vil der i byen være en kontinuerlig vandforsyning. Parallelt med disse forbedringer vil der også være forbedringer af spildevandsanlægget i Calarasi.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Etableret vandmængde skønnet 630.000 m ³ /år.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 6.281.487
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 7.481.487

Miljøprojekter i Polen

Miljøsamarbejdet med Polen var i 2002 fortsat fokuseret på projekter, der forbereder Polen på optagelse i EU. Set i lyset heraf var en vigtig del af samarbejdet at hjælpe landet med at tilnærme sig EU's miljøkrav. Herudover blev forberedelsen af en afrunding af indsatsen i Polen påbegyndt, som følge af regeringens »Strategi for den danske øststøtte 2002-2003«. Polen fik afsluttet optagelsesforhandlingerne med EU under det danske formandskab, således at Polen forventes optaget i EU i maj 2004.

Landeprogrammet blev som følge af den nye øststrategi i 2002 især fokuseret på den nordlige Zachodniopomorskie region (Szczecin). Der blev i denne region igangsat et større projekt med slambehandling samt kapacitetsopbygning af miljøforvaltningens tilsyn og kontrol. Ydermere blev der igangsat et projekt om beredskabsplaner og udstyr i forbindelse med oliespild i Østersøen. Der er desuden fortsat projekter indenfor vand og affald som en opfølgning og afrunding af den igangværende indsats i andre regioner.

Der blev også i 2002 foretaget omstruktureringer i den centrale polske miljøadministration, hvilket betød nye samarbejdspartnere i miljøsamrådet, såvel i det polske miljøministerium som i den nationale miljøfond.

Med baggrund i øststrategien blev der som noget nyt i 2002 indledt et samarbejde med Polen om klima. Der blev således i juni 2002 indledt forhandlinger om indgåelse af en klimasamarbejdsaftale om Joint Implementation mellem Polen og Danmark.

<i>Projekttitel</i>	Hospital Waste Incineration Plant at Sokolowski Hospital in the City of Szczecin, Poland
<i>Journalnummer</i>	124/031-0220t
<i>Projektmodtager</i>	Sokolowski Hospitalet, Szczecin, Polen
<i>Projektansvarlig</i>	Envikraft A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Formålet med projektet er at sikre, at hospitalets affaldsforbrænding kan overholde nye polske krav og EU-krav til emissionerne (direktiv 2000/76/EC), herunder en forbedring af arbejdsmiljøet. Dette kræver installation af følgende ekstraudstyr: • Kontinuerlige målinger af: HCL, TOC, total-støv og SO₂• Forøgelse af temperaturen i forbrændingskammeret til 1100 °C• Automatisk løftesystem af affaldscontainerne til forbrændingsystemet

<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Behandling af sygehusaffald; ca. 96 ton/år. Reduktion af emissionen af en række luftforurenende stoffer herunder dioxiner. Overholdelse af EU's emissionskrav.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 1.025.300
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 1.933.700
<i>Projekttitel</i>	Local Project Co-ordinator Poland, tillægsbevilling
<i>Journalnummer</i>	124/031-0237t
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Polen og Den Nationale Polske Miljøfond
<i>Projektansvarlig</i>	National Fund for Environmental Protection and Water Management
<i>Projektbeskrivelse</i>	Formålet er at fortsætte samarbejdet med den lokale projektkoordinator i Polen, således at der fortsat kan foretages en tæt opfølgning og monitorering af projekterne og en effektiv implementering. Desuden sikres koordinering af samarbejdet mellem Miljøstyrelsen, det polske miljøministerium og Den Nationale Polske Miljøfond.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 400.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 400.000
<i>Projekttitel</i>	Waste Management in Czestochowa and Klobucki Powiats, Slaskie Voivodship, Poland
<i>Journalnummer</i>	124/031-0238
<i>Projektmodtager</i>	26 kommuner i amterne Czestochowa og Klobucki, Slaskie regionen
<i>Projektansvarlig</i>	Aaen Rådgivende Ingeniører
<i>Projektbeskrivelse</i>	Planlægning og implementering af affaldsbehandling for 26 kommuner i Czestochowa og Klobucki amter (500.000 indbyggere) i overensstemmelse med EU-direktiverne og den officielle affaldsstrategi i Slaskie regionen. Projektet omfatter teknisk assistance og udstyrsleverancer i forbindelse med affaldsplanlægning, affaldsbehandling og genbrug, herunder etablering af omlastestationer og sorteringsanlæg for Czestochowa og Klobucki amter.

<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Behandling af ca. 120.000 ton affald pr. år.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 4.981.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 12.600.000
<i>Projekttitel</i>	National Contingency Plan for Marine Spill Incidents with Oil and other harmful Substances in the Polish Sea Response Zone
<i>Journalnummer</i>	124/031-0250
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Polen
<i>Projektansvarlig</i>	Carl Bro
<i>Projektbeskrivelse</i>	Dette projekt vil bidrage med teknisk assistance til opgradering af de regionale polske beredskabsplaner for olie og andre skadelige stoffer i Østersøregionen. Regionen vil få tilført dansk beredskabsudstyr og der vil blive ydet teknisk assistance til beredskabsplanen indenfor kystnære områder, strandrensning og sårbarhedskortlægning. Desuden skal der udføres træningsøvelser på IMO niveau I, II og III. Udstyrskomponenten forventes medfinansieret af Polen og evt. Finland. Projektet vil opfylde hhv. MARPOL-konventionen samt anbefalinger fra Helsinki-konventionen.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Forebyggende beredskabsplan til et potentiale på reduktion af forventeligt 3000 ton i regionen. Dette afgøres og opgøres efter at medfinansieringskomponenten er på plads. Beredskab af samme størrelsesorden er opbygget i hhv. Rusland, Letland og Litauen.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 9.894.196
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 9.894.196 plus in kind DKK
<i>Projekttitel</i>	Prevention and Remediation of Surface and Groundwater Contamination from the Polish Railways Installations in Wroclaw Region - phase IV
<i>Journalnummer</i>	124/031-0254
<i>Projektmodtager</i>	De polske statsjernbaner
<i>Projektansvarlig</i>	COWI A/S

<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektets formål er beskyttelse af jord- og grundvandsmiljøet samt at beskytte og forbedre vandkvaliteten i floden Oder. Desuden etableres en olieberedskabsenhed. Herved opfyldes krav fra de polske miljømyndigheder, som har påbudt jernbanen en bedre beskyttelse af drikkevandsressourcerne. Projektet omfatter følgende: • Oprydnings- og afværgeforanstaltninger for jord- og grundvandsforurening på jernbanestationerne i Wegliniec, Jelenia Gora og Legnica, herunder levering af udstyr • Retablering/opgradering af vaskehaller på Wrocław Główny jernbanestation • Opgradering af spildevandsrenningsanlæg på Wrocław Brochow jernbanestation • Etablering af oliespildsforebyggelse på jernbanens brændstofdepot i Wegliniec • Etablering af en beredskabsenhed for olie- og brændstofsplid, herunder levering af udstyr samt træning af enheden herfor
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Reduktion af forureningen til omgivende miljø (jord, luft, vand) fra et stort antal forurenende kilder identificeret på jernbanerne i Wrocław regionen i de tidligere faser. Omfatter bl.a. rensning af min. 2500 m³ forurenede jord. De konkrete miljøeffekter vil blive angivet i Inception Report.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 4.999.499
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 28.122.489
<i>Projekttitel</i>	Sludge Management in Zachodniopomorskie Voivodship, Poland
<i>Journalnummer</i>	124/031-0281
<i>Projektmodtager</i>	Miljøforvaltningen i Zachodniopomorskie regionen, Polen
<i>Projektansvarlig</i>	NIRAS A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet har til formål at forbedre slambehandlingen i Zachodniopomorskie regionen. Der udarbejdes et katalog over slamtyper, mængder og den eksisterende behandlingskapacitet. Økonomiske, organisatoriske og miljømæssige aspekter af forskellige slambehandlingsteknologier vurderes. Desuden udarbejdes forslag til opgradering af relevante laboratorier og gennemførelse af en regional slambehandlingsstrategi. Projektet identificerer et egnet demonstrationsanlæg og står for gennemførelse af udbud og supervision af opførelsen.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Genanvendelse af ca. 12.000 ton slam årligt.

Tilskudsbeløb DKK 11.975.000

Samlede omkostninger DKK ca. 17.400.000

Projekttitel **Warsaw Water Supply System Improvements - preparation of ISPA application**

Journalnummer 124/031-0283

Projektmodtager Miljøforvaltningen i Warszawa, Polen

Projektansvarlig COWI A/S

Projektbeskrivelse Projektet omfatter udarbejdelse af feasibility studie for planlagt investeringsprogram for forbedring af drikkevandsforsyningen i Warszawa samt udarbejdelse af ISPA ansøgning. Projektet indeholder baseline studie, feasibility studie, tekniske og økonomiske analyser af investeringsprogrammet samt finansieringsplan og ISPA ansøgning. Projektet skal bidrage til, at Warszawa kan overholde EU's drikkevandsdirektiv samt de polske normer. Investeringsprogrammet omfatter forbedringer på de tre vandværker, forbedret funktion af netværket og øget beskyttelse af søen Zegrze (drikkevandsreservoir) ved at afskære direkte udledninger af spildevand fra beboede områder.

Miljøeffekt (forventet) Forberedelse til investeringsprojekt, som skal sikre overholdelse af EUs drikkevandsdirektiv samt de polske normer. Forbedring af kvalitet og forsyningsikkerhed af drikkevandet for Warszawas 1,6 mio. indbyggere. Herunder energibesparelser i vandbehandlingen, afskæring af direkte spildevandsudledninger, forbedret rensning af overfladevandet m.v.

Tilskudsbeløb DKK 2.965.841

Samlede omkostninger DKK 3.365.841

Projekttitel **Environmental Inspection and IPPC in Zachodniopomorskie Voivodship, Poland**

Journalnummer 124/031-0284

Projektmodtager Miljøforvaltningen i regionen Zachodniopomorskie, Polen

Projektansvarlig Planmiljø

<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet skal forbedre de regionale miljømyndigheders arbejde med godkendelse og tilsyn med virksomheder i Zachodniopomorskie regionen i Polen. Projektet vil sikre, at Zachodniopomorskie Regionen kan leve op til IPPC-direktivet og EU's minimum kriterier for miljøtilsyn. De regionale miljømyndigheder styrkes gennem træning og udarbejdelse af praktiske anvisninger for godkendelse, tilsyn og kontrol af virksomhederne.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 4.315.978
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 4.315.978

Miljøprojekter i Rumænien

I 2002 beløb den danske miljøstøtte til Rumænien sig til 1,2 mio. kr. Der blev givet støtte til i alt 2 projekter.

I Rumænien har indsatsen i 2002 især været koncentreret om at ændre det traditionelle samarbejde om miljøstøtte til et egentligt klimasamarbejde indenfor Joint Implementation (JI).

Projektet med Grue & Hornstrup A/S er en udvidelse af kontrakt med henblik på at miljøstøtteprojektet bliver gennemført som JI-projekt.

Der er endvidere gennemført en analyse, som giver et overblik over Rumæniens nøgleproblemer, inden landet har gennemført EU's miljøacquis.

<i>Projekttitel</i>	Sawdust 2000 Romania – Project Implementation
<i>Journalnummer</i>	124/033-0079t
<i>Projektmodtager</i>	Rumænien
<i>Projektansvarlig</i>	Grue & Hornstrup A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Hovedmålet med denne udvidelse af eksisterende kontrakt har været at få omorganiseret et traditionelt miljøstøtteprojekt til et egentligt JI-projekt.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt. Kontrakten vil på sigt skabe grundlag for større investeringsprojekt med følgende miljøeffekt.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 870.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 870.000
<i>Projekttitel</i>	Strategic Analysis of the Environment-Related Challenges for Romania
<i>Journalnummer</i>	124/033-0088
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Rumænien
<i>Projektansvarlig</i>	Milieu Environmental Law Consultancy Ltd.

<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet skal støtte Rumænien i målrettet arbejde mod at opnå fuld tilpasning til EU's regler på miljøområdet. Publikationen vil udarbejde en analyse af de nøgleproblemer og udfordringer, som udestår i 2002 og frem med henblik på gennemførelsen af EU's miljøacquis, og som må adresseres i den fortsatte førtiltrædelsesfase. Projektet vil særligt støtte det rumænske miljøministerium og andre sektorrelevante ministerier i at undersøge, hvilke prioriteringer der bør lægges til grund i det fortsatte arbejde mod EU optagelse. Projektet er et led i afrundingen af den danske bilaterale miljøstøtte til Rumænien som følge af regeringens øststrategi 2002-2003.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 349.856
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 349.856

Miljøprojekter i Rusland

I 2002 slog regeringens ændrede prioriteringer for øststøtten igennem med en reduktion af den samlede støtte til Rusland fra ca. 85 mio. kr. i 2001 til ca. 62 mio. kr. i 2002. Antallet af projekter faldt samtidig fra ca. 25 i 2001 til ca. 15 i 2002. Fokus blev fastholdt til Østersøens afvandingsområde med hovedvægten på Skt. Petersborg og Leningrad-regionen, Kaliningrad, Pskov og Novgorod, hvilket vil sige, at de prioriteringer, der blev lagt i landeprogrammet for det dansk-russiske samarbejde på miljøområdet for 2001-2003, stort set blev fulgt.

Størst fokus var også i 2002 på vandsektoren med høj prioritet på afstrømningsområdet til Østersøen og størst vægt på investeringsprojekter.

Under 5-by projektet i Leningrad oblast blev et større projekt omkring renovering af hovedkloakledningen i Gatchina igangsat. I Novgorod oblast startede selve implementeringen af projektet, som blev startet i 2001, om forbedring af drikkevandsforsyningen i Borovichi, som er den næststørste by i oblasten. I Kaliningrad oblast støttede Miljøstyrelsen en større komponent under det store investeringsprogram for Kaliningrad by. Projektet vedrører for størstedelens vedkommende indkøb af vandmålere og implementering af GIS-system. I Pskov oblast startede et projekt, som var højt prioriteret i miljøfinansieringsstrategien for regionen. Projektet vedrører dels energibesparelser i byens vandforsyning med udskiftning af ineffektive pumper og blæsere dels lækagesøgning på ledningsnettet.

Rusland er i gang med et overordnet reformprogram, hvis formål er at forenkle reguleringen af alle økonomiske sektorer og som skal muliggøre optagelse i WTO. Danmark støtter denne reformproces med assistance til udarbejdelse af tekniske regulativer og miljøstandarder på vandområdet.

På kemikalieområdet blev ét projekt, prioriteret blandt projekterne under Arktisk Råds handlingsplan for at reducere miljøbelastningen i Arktis, igangsat. Koordineringen af de forskellige projekter er fordelt mellem landene, og Danmark har ansvaret for kviksølvprojektet.

I 2002 blev også de første aktiviteter på klimaområdet igangsat. Dels blev der finansieret et analysearbejde, hvis formål var at analysere potentialet for Joint Implementation (JI). Analysen skal indgå i projektscreeningen af mulige JI projekter. Endvidere blev der støttet et baseline studie for gaspotentialet for fem lossepladser. Projektet skal danne grundlag for en beslutning om konkrete aftaler på lossepladserne med anvendelse af JI. Endvidere støttede Miljøstyrelsen et projekt, hvis formål var at undersøge potentialet for ombygning af specielt kulfyrede kedler til biomasse. I projektet gennemføres også et baseline studie med henblik på at registrere projektet som et muligt JI projekt.

Endvidere skal nævnes Danmarks støtte til renovering af den indre gård på Vinterpaladset i Skt. Petersborg. Projektet som samfinansieres med A.P. Møller og Chastine Mc-Kinney Møllers Fond, bliver Danmarks officielle gave til Skt. Petersborg i forbindelse med byens 300 års jubilæum i 2003.

<i>Projekttitel</i>	Kaliningrad Water and Environmental Services Rehabilitation Projekt
<i>Journalnummer</i>	124/034-0114
<i>Projektmodtager</i>	Miljøforvaltningen i Kaliningrad, Rusland
<i>Projektansvarlig</i>	Krüger A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet er en del af det overordnede Vandinvesteringsprogram for Kaliningrad by, som Danmark samfinansierer med EBRD, Sverige, NIB og NEFCO. Dette projekt afslutter komponent A7. Teknisk støtte til Vodokanal med bl.a. installation af et større antal vandmålere og et GIS-system, samt støtte til et monitoringsystem for Pregol floden.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Installation af min. 3000 vandmålere med reduceret vandforbrug til følge.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 10.700.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 400.000.000
<i>Projekttitel</i>	Restoration of the Inner Courtyard in the Winter Palace, phase II and III
<i>Journalnummer</i>	124/034-0147t
<i>Projektmodtager</i>	Skt. Petersborg, Rusland
<i>Projektansvarlig</i>	NIRAS A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet vedrører en renovering af den indre gård på Vinterpaladset i Skt. Petersborg således at gården, som nu skal være hovedindgang til museet, vil fremstå med sit oprindelige udseende fra 1880'erne. Den såkaldte 1885-masterplan er udarbejdet i en dansk finansieret fase I. Projektet blev samfinansieret med A.P. Møller og Chastine Mc-Kinney Møller Fonden og er Danmarks officielle gave til Skt. Petersborgs i forbindelse med byens 300-års jubilæum i år 2003.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt

Tilskudsbeløb DKK 2.523.000

Samlede omkostninger DKK 2.523.000

Projekttitel **Reduction of Atmospheric Mercury Release from Russia**

Journalnummer 124/034-0206

Projektmodtager Rusland

Projektansvarlig COWI A/S

Projektbeskrivelse Projektet er et af projekterne under Arktisk Råds handlingsplan for at reducere miljøbelastningen i Arktis (ACAP). Koordinering af de forskellige projekter er fordelt mellem landene, og Danmark har ansvaret for kviksølvprojektet. Alle 8 arktiske lande deltager med informationer til projektets fase I men indsatsen vil foregå i Rusland, som ikke har de samme oplysninger om kviksølvemissioner, kviksølvkilder og handlingsplaner i den forbindelse som de øvrige lande.

I projektets fase II formuleres og udvælges rentable pilotprojekter, som skal kunne fungere som prototyper for andre former for kilder til kviksølvemission.

Projektet skal ses i sammenhæng med forberedelsen af den indsats, der nu planlægges fra UNEP's side i forbindelse med en tungmetal konvention (på linie med POP konventionen). Endvidere er der i Nordisk Råds regi et større udredningsprojekt om kviksølv, som Miljøstyrelsen også deltager i.

Miljøeffekt (forventet) Kan ikke opgøres.

Tilskudsbeløb DKK 2.248.194

Samlede omkostninger DKK 3.228.194

Projekttitel **Waste and Water Projects in Russia – Appraisal & Tendering, Midterm Review & Evaluation**

Journalnummer 124/034-0212

Projektmodtager Miljøministeriet i Rusland samt miljøforvaltningen i byerne Moskva og Skt. Petersborg samt regionerne Novgorod, Pskov, Kaliningrad og Leningrad

Projektansvarlig Kvistgaard Consult ApS

<i>Projektbeskrivelse</i>	Der gennemføres en evaluering af affaldsindsatsen i Moskva, midterm review af det igangværende affaldsprojekt i Novgorod, samt appraisal og udbud af 2 affaldsprojekter og 3 vandprojekter i det nærrussiske område (Skt. Petersborg, Pskov, Kaliningrad, Leningrad oblast).
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt af evaluering, midterm review, appraisal og udbud.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 1.906.625
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 1.906.625
<i>Projekt titel</i>	Reduction of Energy Consumption and other recurrent Costs in Pskov City and Velikie
<i>Journalnummer</i>	124/034-0216
<i>Projektmodtager</i>	Pskov og Velikie, Pskov regionen, Rusland
<i>Projektansvarlig</i>	COWI A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Myndighederne i Pskov regionen har prioriteret en god og pålidelig vandforsyning højt. Projektet blev oprindelig udbudt som to projekter i henholdsvis Pskov by og Velikie Luki (2. største by i regionen), dog med en mulighed for at byde på projekterne samlet mod passende reduktion i prisen. COWIs projekt inkluderer en reduktion i den samlede pris på DKK 647.000. Projekterne er begge identificeret af myndighederne i Pskov i forbindelse med finansieringsstrategien for vand for regionen. I Pskov medfører projektet betydelige energibesparelser i byens vandforsyning ved udskiftning af to pumpestationer samt introduktion af lækageudstyr og udbedring af lækager i byens ledningsnet for at minimere risikoen for forurening af drikkevandet og for at reducere vandspild.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Energibesparelseskomponenten alene vil medføre en årlig besparelse på 7,5 kWh. Herudover omfatter projektet reparation af lækager i vandrør med en forventet reduktion i vandspild på 20-30.000 m ³ per år samt forskellige forbedringer af borehuller og desinfektion af vandet. Fremover vil man få en stabil udpumpning og undgå perioder med vakuum i rørene som hidtil har suget forurenede vand ind i systemet. Projektet vil derfor også forbedre vandkvalitet og folkesundhed.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 11.915.175
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 18.855.175

<i>Projekttitel</i>	Preparation of Joint Implementation Projects in Russia and Analyses Related to Denmark
<i>Journalnummer</i>	124/034-0218
<i>Projektmodtager</i>	Diverse lande
<i>Projektansvarlig</i>	Copenhagen Economics ApS
<i>Projektbeskrivelse</i>	I forlængelse af regeringens målsætning om at opfylde den danske Kyoto forpligtelse og samtidig minimere omkostninger herved, vil brug af de fleksible mekanismer spille en centrale rolle. Projektet har form af en rammekontrakt for en række konkrete projekter i forbindelse med forberedelse af implementering af fleksible mekanismer i den danske klimapolitik. De konkrete projekter falder indenfor følgende områder: 1. Kvotepreiser og risikostyring på internationale kvotemarkeder - herunder at analysere prisdannelsen på de internationale kvotemarkeder samt analysere mulige indkøbsstrategier og risikostyring. Prisdannelse og transaktionsomkostninger for de forskellige fleksible mekanismer belyses, og analysen vil resultere i et bud på prisen på kvoter, hvilke mængder og med hvilken risiko. P.g.a. Ruslands dominerende stilling på udbudssiden sættes særlig fokus herpå. 2. Projektscreening og projektidentifikation - herunder at analysere JI potentialet for en række østeuropæiske lande, bl.a. hvilke projekter og med hvilke resultater. Analysen skal indgå i projektscreeningen af mulige JI projekter. Rammekontrakten indeholder ikke midler afsat til disse analyser, men ToR er udarbejdet for at lade muligheden stå åben. 3. Implementering af konkrete projekter - herunder at bidrage med konkret økonomisk og juridisk ekspertise i forbindelse med gennemførelse af konkrete JI projekter, herunder spørgsmål om projekternes økonomi, levetid, kontraktforhold og MoU's med landene.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Teknisk assistance uden direkte målbar miljøeffekt.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 974.285
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 974.285

<i>Projekttitel</i>	Rehabilitation of Main Sewer Collector in the City of Gatchina, Russia
<i>Journalnummer</i>	124/034-0219
<i>Projektmodtager</i>	Miljøforvaltningen i Gatchina, Leningrad oblast, Rusland
<i>Projektansvarlig</i>	Water Training & Consulting ApS
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet er en del af vandprojektet for 5 byer i Leningrad oblast, som finansieres af Sida, FmoE, Miljøstyrelsen, NEFCO og NIB. Formålet med dette delprojekt er at rehabilitere 1,3 km af byen Gatchinas hovedkloakledning (diameter: 700-1000 mm), som stammer fra 1886 og er i meget dårlig stand. Projektet er nu det højest prioriterede på PIP'en («Priority Investment Plan»), idet Gatchina med støtte fra Danmark netop har færdiggjort rehabiliteringen af 2,3 km af hovedvandleddningen under Krasnoarmeiskaya gaden, som PIP'ens første prioritet. En nylig CCTV inspektion af hovedkloakken viser, at ledningen er tæt på kollaps. Sida arbejder parallelt med Miljøstyrelsen på vandprojektet i Gatchina og har valgt at kick-starte med den institutionelle komponent. NIB-lånet er forsinket men forventes at blive godkendt i løbet af 2003.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Renoveringen af 1,3 km kloakledning resulterer i en reduktion i mængden af spildevand som siver ud til omgivelserne, herunder grundvandet, samt mindre mængder sand og grundvand, som trænger ind i kloakken. Desuden spares udgifter til nødreparationer af denne vigtigste del af kloaknettet – hvor meget er ikke kvantificeret på nuværende tidspunkt, men vil blive krævet som en del af inceptionsfasen.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 4.999.883
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 4.999.883
<i>Projekttitel</i>	Design and Tendering of DANCEE Projekt: Reforming the Russian Water Section Legislation
<i>Journalnummer</i>	124/034-0220
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Rusland
<i>Projektansvarlig</i>	Nordic Consulting Group A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektets formål er at assistere Rusland med reformer af lovgivningen på vandområdet, specielt regulering og håndhævelse af standarder for

drikkevandforsyning og spildevandsrensning. Initiativet hænger sammen med det overordnede reformprogram, der har til formål at forenkle reguleringen af samtlige økonomiske sektorer i Rusland. Dette program ledes af en arbejdsgruppe under Præsident Putins administration og en parlamentarisk komité under Statsdumaen.

Gennem dialog med de russiske stakeholders identificeres behovet for assistance og på basis heraf udformes et projektdokument i henhold til Miljøstyrelsens retningslinier. Projektdokumentet appraises af en ekstern underleverandør, og der gennemføres udbudsforretning incl. evaluering af indkomne tilbud og assistance til Miljøstyrelsen i forbindelse med kontraktindgåelse. Rammen for selve reformprojektet er tentativt estimeret til ca. 7,5 mio. kr.

Miljøeffekt (forventet)

Ingen direkte miljøeffekt i denne fase af projektet.

Tilskudsbeløb

DKK 625.932

Samlede omkostninger

DKK 625.932

Projekttitel

Novgorod Biomass, Feasibility Study and Demonstration Project

Journalnummer

124/034-0221

Projektmodtager

Regionen Novgorod, Rusland

Projektansvarlig

dk-TEKNIK

Projektbeskrivelse

Formålet med projektet er at undersøge potentialet for ombygning af specielt kulfyrede kedler til biomasse i Novgorod regionen. Der gennemføres et økonomisk og teknisk feasibility studie, og dansk ekspertise, knowhow og forbrændingsteknologi demonstreres gennem, design, ombygning og etablering af tre anlæg (2 X 0,8 MW og 1 X 1,5 MW). I tilknytning til projektet gennemføres et baseline studie med henblik på, at registrere projektet som et muligt JI projekt med en dansk option på køb af fremtidige projektkreditter.

I Novgorod er der bred opbakning omkring projektet. Regionen har indvilliget i at støtte med 3 mio. kr. (svarende til 48% af projektets totalomkostninger). Støtten er blandt andet grundet i at forfyrsteknologien fra DanTrim kan implementeres på eksisterende kedler, som dermed kan konverteres fra kul eller olie til biomasse. Lokal produktion af biomasseanlæg vurderes som eneste mulighed for at der kan blive god økonomi i konvertering til biomasse i større skala i NV Rusland.

Miljøeffekt (forventet)

2.500 ton CO₂/år i demonstrationsfasen. 600.000 CO₂/år ved konvertering af 500 anlæg (i forbindelse med fuld implementering af JV produktion) og efterfølgende

ombygning af anlæg. Hertil kommer mulige følger som følge af at mindre metan udslip. Dette er ikke opgjort i ansøgningen men vil blive inkluderet i forbindelse med baseline studiet. Desuden vil der være effekter på SO₂, NO_x, CO, TOC og partikler. Disse effekter vil blive opgjort og målt før og efter demonstrationsprojektet.

Tilskudsbeløb DKK 3.200.000

Samlede omkostninger DKK 6.200.000

Projekttitel **Project Idea Formulation Mission for Minimization of Water Pollution from Pulp**

Journalnummer 124/034-0222

Projektmodtager Papirfabrikker i Kaliningrad-regionen

Projektansvarlig Miljø Forsker Gruppen ApS

Projektbeskrivelse Formålet med projektet er at gennemføre en projektidentifikationsmission til de tre største papirfabrikker i Kaliningrad-regionen med henblik på at identificere muligheden for at gennemføre renere teknologi tiltag på en eller flere af fabrikerne.

Miljøeffekt (forventet) Ingen direkte miljøeffekt på nuværende tidspunkt.

Tilskudsbeløb DKK 399.986

Samlede omkostninger DKK 399.986

Projekttitel **Strategic Analysis of the Environment-Related Challenges for Russia**

Journalnummer 124/034-0223

Projektmodtager Naturessourceministeriet i Rusland

Projektansvarlig COWI A/S

Projektbeskrivelse Projektet skal støtte Rusland i målrettet at arbejde mod gradvis harmonisering med en række af EU's regler på miljøområdet som følge af forpligtelserne i Partnerskabs- og Samarbejdsaftalen med EU. Publikationen vil udarbejde en analyse af de nøgleproblemer og udfordringer, som tegner den aktuelle situation i

2002, og som må adresseres i det fortsatte samarbejde med EU og andre bilaterale og multilaterale donorer. Projektet vil særligt støtte Naturressourceministeriet i Rusland og andre sektorrelevante ministerier i hvilke prioriteringer, der bør lægges til grund i det fortsatte arbejde med henblik på EU harmonisering. Projektet er et led i re-fokuseringen af den danske bilaterale miljøstøtte som følge af regeringens øststrategi 2002.

Miljøeffekt (forventet)

Ingen direkte miljøeffekt.

Tilskudsbeløb

DKK 349.885

Samlede omkostninger

DKK 349.885

Projekttitel

Borovichi Drinking Water Project (implementation)

Journalnummer

124/034-0224

Projektmodtager

Borovichi Vandselskab

Projektansvarlig

Carl Bro

Projektbeskrivelse

Gennem investeringer i fire nye vandboringer, etablering af transmissionsledning, færdiggørelse af et nyt vandværk til behandling af 7.500 m³ vand, installering af vandmålere, lækagesøgning og udskiftning af vandledninger m.v. bidrager projektet til implementering af det identificerede Priority Investment Programme ved at gennemføre ca. 1/3-del af disse investeringer. I projektet forbereder Carl Bro udbudsmateriale til indkøb og installering af det nødvendige og aftalte danske udstyr. Endvidere ydes støtte til kapacitetsopbygning, idet der for Borovichi Vodokanal sker en årlig opdatering af the Coporated Development Plan.

Miljøeffekt (forventet)

Etableret vandmængde 5.475.000 m³/år.

Tilskudsbeløb

DKK 8.499.569

Samlede omkostninger

DKK 31.664.000

Projekttitel

Baseline Study for Joint Implementation, Landfill Gas in Russia

Journalnummer

124/034-0225

Projektmodtager

Det russiske ministerium for økonomisk udvikling og handel samt de føderale, regionale og lokale JI stakeholders i Rusland.

<i>Projektansvarlig</i>	COWI A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Eksisterende rapporter og data for lossepladserne Yushny, Severnaya samarka, Gatchina, Novgorod og Pskov indsamles og gennemgås. Der skal identificeres losseplads gaspotentiale baseret på teoretiske beregninger for lossepladser med minimum 15 års driftsperiode. Der vil blive udarbejdet projekt design dokument, baseline studie og monitoreringsrapport for de fem lossepladser. Det afsluttende produkt vil være et valideret projekt for fem lossepladser i Rusland. Dette projekt kan danne grundlag for at Miljøstyrelsen kan vurdere og tage beslutning om konkrete aftaler på de omtalte lossepladser med anvendelse af JI.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt i denne fase af projektet.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 504.434
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 504.434
<i>Projekttitel</i>	Reforming the Russian Water Sector
<i>Journalnummer</i>	124/034-0228
<i>Projektmodtager</i>	Rusland
<i>Projektansvarlig</i>	Carl Bro
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektets formål er at assistere Rusland med reformer af lovgivningen på vandområdet - specielt regulering og håndhævelse af standarder for drikkevandsforsyning og spildevandsrensning. Initiativet hænger sammen med det overordnede reformprogram, der har til formål at forenkle reguleringen af samtlige økonomiske sektorer i Rusland og muliggøre Ruslands optagelse i WTO. Dette program ledes af en arbejdsgruppe under Præsident Putins administration og en parlamentarisk komité under Statsdumaen. Det russiske behov for assistance er identificeret gennem i alt tre projektidentifikations- og formuleringsmissioner over sommer/efterår 2002, og projektet har været i udbud i Danmark. Projektets output vil være formulering af tre love: 1) Vanddelen i en tværgående lov om miljøbeskyttelse 2) Drikkevandslov 3) Lov om spildevand. Der vil blive fokuseret på den eksisterende kvalitet af de russiske vandressourcer med henblik på at indrette lovgivningen, så den bliver realistisk at implementere

og håndhæve. Mulighederne for at harmonisere lovgivningen med relevante EU direktiver vil blive undersøgt, men der er ikke tale om transponering af EU direktiver.

Der vil blive dannet en række tematiske arbejdsgrupper, hvis arbejde skal danne grundlag for formulering af lovgivningen. Desuden vil den faktiske implementering af lovgivningen blive sikret gennem udvælgelse af to pilotregioner for her at undersøge hvilket institutionelle ændringer, der skal gennemføres for at sikre en effektiv implementering og håndhævelse af lovgivningen lokalt.

<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt. På sigt forbedring af drikkevandsforsyning og spildevandsrensning.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 8.332.500
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 8.952.500
<i>Projekttitel</i>	Reconstruction of Urban Wastewater
<i>Journalnummer</i>	128/034-0011
<i>Projektmodtager</i>	Byerne Batetsky, Khvoinoje, Kranoforforovij og Soltsy i regionen Novgorod, Rusland
<i>Projektansvarlig</i>	RAMBØLL
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet omfatter renovering af renseanlæg i fire byer, der har mellem 2.500 og 13.000 indbyggere. I tre af byerne er der aktiverede slam anlæg, som aldrig er blevet gjort helt færdige, og den fjerde by har to biologiske filteranlæg, som skal renoveres.

Projektet er identificeret af myndighederne i Novgorod som opfølgning på miljøfinansierings strategien for vandsektoren i Novgorod. Hovedvægten vil blive lagt på, at projekterne skal være økonomisk bæredygtige, hvilket man forventer at opnå ved maksimal genbrug af eksisterende anlæg og ved indførelse af lavenergi elektrisk udstyr. Derudover vil slambehandlingen af enkel og robust teknologi blive kombineret med genbrug af slammet. Der vil blive lavet projektering og udbudsdokumenter for tre af byerne (Batetsky, Khvoinoje, Kranoforforovij) og et feasibility studie for den fjerde (Soltsy). Herudover omfatter projektet selve renoveringen af renseanlæg og slamhåndtering i byerne Batetsky og Khvoinoje. En vigtig målsætning er at færdiggøre de nævnte rensanlæg for at reducere forureningen og risikoen for at sprede sygdomme især fra tuberkulosehospitalet i Batetsky. En anden målsætning er at anvende lavenergi udstyr og robust teknologi

som et eksempel for lignende rehabiliterings projekter i Rusland. De vigtigste aktiviteter omfatter teknologivurdering, udarbejdelse af udbudsdokumenter, feasibility studie og miljøgodkendelser for alle fire byer.

<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Forbedring af vandmiljøet i de fire byer i regionen Novgorod.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 4.640.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 5.879.000

Miljøprojekter i Slovakiet

I 2002 beløb den danske miljøstøtte til Slovakiet sig til godt 17 mio. kr. Der blev givet støtte til i alt 7 projekter.

Samarbejdet med Slovakiet i år 2002 har koncentreret sig om at afrunde den danske indsats i forbindelse med Slovakiets forventede EU-optagelse i 2004 og forberedelse/afrunding af projekter med henblik på finansiering af disse fra anden side (EU og IFI).

Det er på trods af reducerede midler lykkedes at fortsætte samarbejdet inden for landeprogrammets prioriterede områder – på nær naturområdet. Der er således ydet støtte til to spildevandsrensningsanlæg, hvoraf det ene forberedes direkte til EU-finansiering (ISPA eller Cohesion Fund), samt stor støtte til implementering af IPPC-direktivet i Slovakiet. Endvidere er der ydet støtte til en stor indsats for udviklingen af en strategi for håndtering af farligt affald. Begge indsatsområder har været prioriteret fra EU-kommissionens side i forbindelse med Slovakiets EU-optagelse.

Samarbejdet har i perioder været præget af en manglende samlet koordinering og prioritering af indsatsen inden for miljøområdet i Slovakiet - specielt op til det slovakiske valg i august 2002. Endvidere har samarbejdet i 2002 været præget af relativt svage projektmodtagere og et forholdsvis usikkert beslutningsgrundlag for slovakisk medfinansiering af projekterne.

Som et stort skridt i forhold til det fremtidige samarbejde underskrev den slovakiske og den danske miljøminister i Johannesburg i september 2002 en samarbejdsaftale vedrørende Kyoto protokolens fleksible mekanismer, bl.a. Joint Implementation. Denne aftale var den første Danmark indgik med noget land vedrørende klimasamarbejde og samarbejdsprojekter under JI. Samarbejdsaftalen gav sig i efteråret 2002 udslag i prioritering af tre konkrete projekter til finansiering under JI.

<i>Projekttitle</i>	Strategic Analysis of the Environment-Related Challenges for the Slovak Republic
<i>Journalnummer</i>	124/037-0071
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Slovakiet
<i>Projektansvarlig</i>	Modus Consult I/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet skal støtte Slovakiet i målrettet at arbejde mod at opnå fuld tilpasning

til EU's regler på miljøområdet. Publikationen vil udarbejde en analyse af de nøgleproblemer og udfordringer, som udestår i 2002 og frem med henblik på gennemførelsen af EU's miljøacquis, og som må adresseres i den fortsatte førtiltrædelsesfase. Projektet vil særligt støtte det slovakiske miljøministerium og andre sektorrelevante ministerier i, hvilke prioriteringer der bør lægges til grund i det fortsatte arbejde mod EU optagelse. Projektet er et led i afrundingen af den danske bilaterale miljøstøtte til Slovakiet som følge af regeringens øststrategi 2002

Miljøeffekt (forventet) Et væsentligt bidrag til en klarere dialog om prioritering af miljøindsatsen i Slovakiet.

Tilskudsbeløb DKK 319.506

Samlede omkostninger DKK 319.506

Projekttitel **Appraisal and Tender of IPPC-project**

Journalnummer 124/037-0079

Projektmodtager Miljøministeriet i Slovakiet

Projektansvarlig Kvistgaard Consult ApS

Projektbeskrivelse Vurdering og udbud af IPPC-projekt i Slovakiet.

Miljøeffekt (forventet) Ingen direkte miljøeffekt som følge af appraisal og udbud.

Tilskudsbeløb DKK 238.308

Samlede omkostninger DKK 238.308

Projekttitel **Project Implementation Supervision – Medzev WWTP/Eastern**

Journalnummer 124/037-0081

Projektmodtager Eastern Slovakian Water Board i Kosice og Medzev by

Projektansvarlig Kampsax A/S

Projektbeskrivelse Medzev WWTP kører p.t. i et turn-key udbud. Det samlede projektbudget er på ca. 5 mio. kr, hvoraf DEPA finansierer 60%, Eastern Slovakian Water Board 40%. Idet der er tale om en turn-key kontrakt, og hvor

betalingsforløbet- og proceduren ikke er endeligt fastlagt, er der behov for assistance under kontraktforhandlingerne og supervision under implementering af spildevandsprojektet. Derudover identificeres der i projektet et jord/ grundvandsprojekt i det stærkt forurenede »Brownsfield« i nærheden af Kosice (1/5 af budgettet).

Miljøeffekt (forventet) Forankring af implementering af spildevandsprojektet i Medzev.

Tilskudsbeløb DKK 497.831

Samlede omkostninger DKK 497.831

Projekt titel **Rehabilitation and Upgrading of Existing WWTP in Medzev**

Journalnummer 124/037-0082

Projektmodtager Eastern Slovakian Water Board i Kosice og Medzev by

Projektansvarlig Per Aarsleff A/S

Projektbeskrivelse Via turn-key kontrakt rehabiliteres og opgraderes det eksisterende spildevandsrensingsanlæg i Medzev, så det kan overholde EU-udledningskrav. Fra dansk side leveres design, supervision, træning (incl. en procesgaranti) og alt elektronisk og mekanisk udstyr svarende til 60% af den samlede investering. Resten – primært civil works, incl. renovering og udbygning af kloaknettet – leveres af slovakkerne selv (Eastern Slovakian Water Board og Medzev by).

Miljøeffekt (forventet) Renset spildevand svarende til ca. 10.000 PE.

Tilskudsbeløb DKK 3.030.675

Samlede omkostninger DKK 5.790.132

Projekt titel **IPPC Implementation, Slovakia**

Journalnummer 124/037-0083

Projektmodtager Miljøministeriet i Slovakiet

Projektansvarlig Rambøll A/S

<i>Projektbeskrivelse</i>	Implementering af IPPC-direktivet i Slovakiet. Projektet består af tre hovedkomponenter: 1) MoE/SEI-staff capable of handling relevant IPPC-permitting – herunder træning og udvikling af sektorguidelines 2) BAT-Center established and functioning – herunder træning og udstyrsleverancer, 3) EPER-data submitted to the EU-Commission through an EPER-center established within MoE – herunder udstyr, rekruttering og uddannelse.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	På sigt en væsentlig stærkere regulering og dermed nedbringelse af forureningen fra større slovakiske industrivirksomheder og lossepladsen.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 5.650.175
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 7.000.000
<i>Projekttitel</i>	Hazardous Waste Management in Slovakia
<i>Journalnummer</i>	124/037-0084
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Slovakiet
<i>Projektansvarlig</i>	Carl Bro
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet udvikler den nationale strategi for håndtering af farligt affald, der skal indgå i den nationale affaldsplan, der p.t. er under udarbejdelse og som er efterspurgt af EU-kommissionen i Slovakiets optagelsesforhandlinger. Der udarbejdes guidelines og gennemføres træning i udarbejdelse af affaldsplaner på regionalt niveau generelt og i detaljer for farligt affald. Endelig identificeres og beskrives 1-2 investeringsprojekter inden for farligt affald med henblik på EU/ISPA-finansiering. Såvel den nationale EU-koordinator i Bruxelles som delegationen i Bratislava har givet prioritet til farligt affald som et indsatsområde i forhold til Slovakiets ISPA-pipeline.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	På sigt en væsentlig bedre planlægning for og håndtering af specielt farligt affald.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 3.768.853
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 4.500.000

<i>Projekttitel</i>	Preparation of ISPA Application for Completion of Poprad WWTP
<i>Journalnummer</i>	124/037-0085
<i>Projektmodtager</i>	Poprad Vandselskab, Slovakiet
<i>Projektansvarlig</i>	Carl Bro
<i>Projektbeskrivelse</i>	I projektet udarbejdes en ISPA ansøgning for opgradering af Poprad WWTP (incl. nedlukning af 12 decentrale rensningsanlæg) med fuld dokumentation, incl. Business Plan, EIA, Tender Documents og draft ToR for supervision under implementering. Projektet er koordineret med EU-delegationen i Bratislava.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Reduktion af fosfor (P), skønnet 4 t/år. Reduktion af kvælstof (N), skønnet 20 t/år. Reduktion i iltforbrug (BOD), skønnet 110 t/år.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 3.120.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 40.000.000

Miljøprojekter i Ukraine

I 2002 beløb den danske miljøstøtte til Ukraine sig til godt 17 mio. kr. Der blev givet støtte til i alt 4 projekter.

Samarbejdet med Ukraine blev i 2002 reduceret i forhold til de foregående fem år. Både de konkrete investeringsprojekter og teknisk assistance-projekterne bidrog i året til at opretholde Ukraines samarbejde med Vesteuropa.

Hovedvægten har igen i år ligget på projekter indenfor vand- og spildevandssektoren, men der er også givet støtte til et generelt udredningsstudie, med henblik på at anbefale Ukraine de udviklingsveje, landet med fordel kan følge. Ikke overraskende peger rapporten på behovet for fortsatte reformer indenfor lov og orden, og generelle sektorreformer indenfor de offentlige velfærdsydelser som f.eks. vandforsyning, spildevandsbortskaffelse- og rensning samt affaldshåndtering. Der peges også på behovet for øget offentlig bevidsthed om miljøproblemer både blandt befolkningen, administratorer og politikere. Et projekt om etablering af et nationalt vandcenter skal gennem aktiverende udstillingsteknik bidrage til at øge bevidstheden om vand som en grundlæggende men sårbar ressource.

Indenfor vand- og spildevandsområdet er der fortsat væsentlige problemer i de ukrainske byer med at opretholde en 24 timers forsyning af hygiejnisk forsvarligt drikkevand. Hovedproblemerne er langsigtede underinvesteringer, der har medført at så godt som alle anlæg, herunder ledningsnet og rullende materiel er nedslidt i en grad, så de ikke - eller kun lige akkurat - kan opretholde deres funktion.

Ukraine blev i efteråret 1998 valgt som værtsland for den næste Paneuropæiske Miljøministerkonference i Environment for Europe - processen. Miljøstøtteordningen har givet støtte til en lang række konkrete miljøprojekter i Kiev, der ud over den nytte de gør der, vil kunne bruges som demonstrationsprojekter for konferencens deltagere. Projekterne skal demonstrere de miljømæssige resultater, der kan opnås ved en kombination af national indsats og målrettet international miljøbistand.

I 2002 blev et større renoveringsprojekt igangsat på en af tre linier på Kiev centrale rensningsanlæg, der rensar spildevand svarende til 3,8 mio. personer. Projektet dækker 1/3 af Kievs spildevand.

Ukraine forventes at blive et af de lande som Danmark skal samarbejde med omkring CO₂-reduktioner efter Kyoto-protokollen, og projektet vil blive anvendt som pilotprojekt for overførsel af CO₂-kvoter fra Ukraine til Danmark.

<i>Projekttitel</i>	Strategic Analysis of the Environment-Related Challenges for Ukraine
<i>Journalnummer</i>	124/046-0079
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministeriet i Ukraine
<i>Projektansvarlig</i>	COWI A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet skal støtte Ukraine i målet om at arbejde mod at opnå forbedret miljø og sundhedstilstand i landet, herunder fuld tilpasning til de internationale miljøkonventioner og tilnærme sig EU's regler på miljøområdet. Publikationen vil udarbejde en analyse af de nøgleproblemer og udfordringer, som udstår i 2002, og som må adresseres i den fortsatte udvikling af miljøindsatsen i Ukraine. Projektet er et led i afrundingen af den danske bilaterale miljøstøtte til Ukraine som følge af regeringens øststrategi 2002.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Et væsentligt bidrag til en klarere dialog om prioritering af miljøindsatsen i Ukraine.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 341.513
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 341.513
<i>Projekttitel</i>	Improvement of Nutrient Removal and Energy Efficiency at Bortnicheskaya WWTP, Kiev
<i>Journalnummer</i>	124/046-0099
<i>Projektmodtager</i>	Miljøforvaltningen i Kiev, Ukraine
<i>Projektansvarlig</i>	Water Training & Consulting ApS
<i>Projektbeskrivelse</i>	Kievs centrale rensesanlæg Bortnicheskaya behandler spildevand for byens 2,6 mio. indbyggere og byens industri, i alt 3,8 mio. PE på anlæggets tre linier. Anlægget renser ned til de nationale værdier, men ikke ned til EU's krav for kvælstof (N) og fosfor (P). Derudover er anlægget, inkl. de store pumpestationer, på randen af fysisk sammenbrud. Projektet skal renovere dele af den ene af de to nyere linier, i forventning om at den ældste linie efterhånden vil kunne opgives som følge af reduceret vandforbrug. Renoveringen omfatter ombygning med henblik på biologisk N og P fjernelse samt udskiftning af beluftningsudstyr. Projektet skal demonstrere muligheden for at ombygge et traditionelt sovjetanlæg (hvoraf der kun er få modeller) til N og P fjernelse med væsentlige energibesparelser.

<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Reduktion af kvælstof og fosfor.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 8.800.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 16.800.000
<i>Projekttitel</i>	National Water Centre Project, Kiev, Ukraine
<i>Journalnummer</i>	124/046-0100
<i>Projektmodtager</i>	Kiev, Ukraine
<i>Projektansvarlig</i>	Carl Bro
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet skal renovere et gammelt vandtårn i Kievs centrum og installere et besøgscenter for vandforsyning og spildevand med henblik på øget miljøbevidsthed i befolkningen, herunder beslutningstagere, borgere og skoleelever. Projektidéen er udviklet over nogle år i forbindelse med den række projekter indenfor vandsektoren, som Miljøstøtteordningen har støttet i Ukraine, som har vist et væsentligt behov for øget viden i befolkningen om simple vandkredsløb og behovet for at sætte fokus på vandbesparelser som en vigtig del af en samlet forbedring af vandforsyning og spildevandsrensning. Projektet samfinansieres af Miljøstøtteordningen, Kiev bystyre, Kiev vandselskab (Vodokanal) og Miljøministeriet og planlægges åbnet i forbindelse med afholdelsen af den 5. paneuropæiske miljøministerkonference 21.-23. maj 2003.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 5.000.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 10.000.000
<i>Projekttitel</i>	Energy Savings in Sewage Pumping Stations
<i>Journalnummer</i>	124/046-0101
<i>Projektmodtager</i>	Donetsk oblasts regionale vandselskab
<i>Projektansvarlig</i>	Water Training & Consulting ApS
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektets formål er gennem renovering af tre pumpestationer, der pumper spildevandet for 120.000 personer, at demonstrere og opnå besparelser på

vandselskabets drift, der kan akkumuleres i en revolverende fond, der geninvesterer besparelser i flere og flere nye pumper. Udskiftning af pumper er dels nødvendig for at opnå driftsstabilitet, idet pumperne generelt er udtjente, dels kan der spares op til 60% af den energi, der i dag anvendes til pumpning. Pumpeudgifter udgør op til 60-80 % af vandselskabernes driftsudgifter. Projektet gennemføres i samarbejde med Donetsk regionale Vodokanal.

<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Reduceret CO ₂ udslip på 710 ton/år stigende til 6500 ton/år efter 15 år.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 2.486.415
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 4.600.000

Tværgående miljøprojekter

I 2002 har de tværgående projekter været koncentreret om flere hovedområder: Klima, EU-vandinitiativet, bidrag til fonde og informationsaktiviteter.

Klima er det højest prioriterede område. Her er der, som opfølgning på regeringens klimastrategi, iværksat en screening for gode klimaprojekter i fire lande. Endvidere har det vist sig unødvendigt at bidrage til de østeuropæiske landes kapacitet i relation til Joint Implementation.

Der har været tilskud på mere end 19 mio. kr. til NEFCO og den Nordiske Miljøudviklingsfond.

<i>Projekttitel</i>	Indskud i NEFCO
<i>Journalnr.</i>	124/000-0033t og 124/000-0053C
<i>Projektmodtager</i>	Østeuropa bredt
<i>Projektansvarlig</i>	Nordisk Miljøfinansierings Selskab (NEFCO)
<i>Projektbeskrivelse</i>	Dette projekt vedrører Danmarks bidrag til NEFCO, som gennemfører »joint ventures« mellem nordiske og østeuropæiske virksomheder på miljøområdet. Finansieringsformerne består af kapitalplaceringer i firmakonstellation eller lån til projekter. Bidraget til grundkapitalen udgør ca. 12 mio. kr., mens der bidrages med ca. 7 mio. kr. til en særlig blødgøringsfacilitet (Nordisk Miljøudviklingsfond) under NEFCO.
<i>Miljøeffekt</i>	Vil blive opgjort i NEFCO-regi.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 12.171.540 + DKK 7.011.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 12.171.540 + DKK 7.011.000
<i>Projekttitel</i>	Extension of the FEASIBLE Model to Include Rural Sanitation
<i>Journalnummer</i>	124/000-0184t
<i>Projektmodtager</i>	Til brug for administration
<i>Projektansvarlig</i>	COWI A/S

<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektets formål er at udbygge miljøfinansierings strategimodellen (FEASIBLE) med en komponent, som gør det muligt at anvende modellen i landområder med simpel spildevandsteknologi såsom septiktanke. Modellen er et beslutnings støtteværktøj, som beregner forskellen mellem udgiftsbehov og tilgængelig finansiering for et serviceniveau inden for miljøinfrastruktursektoren (spildevandsrensning, drikkevandsforsyning, affaldshåndtering m.v.). Ved at inkludere simpel spildevandsteknologi bliver modellen komplet mht. til beskrivelse og håndtering af vandsektoren såvel på drikkevands- som spildevandsområdet. Herudover udbredes dens anvendelighed til regioner/lande hvor mindre avanceret teknologi er dominerende f.eks. på landet i Rusland, i store dele af SNG landene og i mange udviklingslande. Simple vandforsyningsteknologi er allerede medtaget i modellen. Projektudvidelse er også relevant i relation til EU's vandinitiativ for NIS landene. Det vil være en stor fordel at få denne komponent med nu i forbindelse med udvidelsen af modellen med affaldssektoren og om-programmering fra Excel til et mere brugervenlig databasesystem (igangværende projekt).
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt i denne fase af projektet.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 357.600
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 357.600
<i>Projekttitel</i>	Support to design of the NIS component of the EU Water Initiative
<i>Journalnummer</i>	124/000-0225
<i>Projektmodtager</i>	NIS-landene
<i>Projektansvarlig</i>	DHI Water and Environment
<i>Projektbeskrivelse</i>	DHI skal hjælpe med at designe NIS komponenten i EU's vandinitiativ. Der skal udarbejdes et programdokument beskrivende NIS komponenten, og der skal udarbejdes et forslag til en mekanisme, som styrer implementeringen af denne komponent. DHI skal støtte alle aktørerne i udarbejdelsen af dette dokument for en præsentation og godkendelse ved »Environemnt for Europe« ministerkonferencen i Kiev i maj 2003.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt.

Tilskudsbeløb DKK 1.661.350

Samlede omkostninger DKK 1.661.350

Projekttitel **Miljøkommunikation i DANCEE, landejecer m.m.**

Journalnummer 124/000-0234t

Projektmodtager Den danske offentlighed samt modtagerlandene

Projektansvarlig Valør & Tinge

Projektbeskrivelse Formålet er at udvikle og fremstille en række nye informationsmaterialer om den danske miljøbistand til målgrupper i Danmark, Øst- og Centraleuropa og til internationale organisationer. Der fremstilles landejecer om den danske miljøbistand i samtlige østeuropæiske samarbejdslande. Projektet er et led i opfølgningen af Folketingets beslutning fra maj 1999 om en øget informationsindsats om miljøstøtten.

Miljøeffekt (forventet) Ingen direkte miljøeffekt.

Tilskudsbeløb DKK 344.000

Samlede omkostninger DKK 344.000

Projekttitel **Review of Support to Pollution Prevention and Control in the Baltic States**

Journalnummer 124/000-0242

Projektmodtager IMPEL-netværket og EU

Projektansvarlig Planmiljø

Projektbeskrivelse Projektet kortlægger perspektiver for en fortsat indsats vedrørende industriforening i Baltikum og Polen. Erfaringerne fra danske projekter vedrørende forebyggelse af industriforening, tilsyn og kontrol opsamles, vurderes og formidles til bl.a. IMPEL-netværket og EU.

Miljøeffekt (forventet) Ingen direkte miljøeffekt.

Tilskudsbeløb DKK 940.591

<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 940.591
<i>Projekttitel</i>	Financial support to Central and East European Participation in conference on Biodiversity
<i>Journalnr.</i>	124/000-0247
<i>Projektmodtager</i>	Deltagere fra central- og østeuropæiske lande
<i>Projektansvarlig</i>	Skov- og Naturstyrelsen
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet støtter central- og østeuropæiske landes deltagelse i partskonferencer og møder i forbindelse med de internationale konventioner vedrørende beskyttelse af biodiversitet. Det drejer sig om Bonn-, Washington-, Ramsar- og Biodiversitetskonventionerne. Støtten dækker gebyrer, rejse- og opholdsomkostninger i forbindelse med konferencerne.
<i>Miljøeffekt</i>	Central- og østeuropæiske perspektiver på naturbeskyttelse bliver styrket i international naturbeskyttelse.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 700.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 700.000
<i>Projekttitel</i>	Validation of five Joint Implementation Projects
<i>Journalnummer</i>	124/000-0248
<i>Projektmodtager</i>	Rusland, Ukraine, Rumænien, Polen og Slovakiet
<i>Projektansvarlig</i>	SGS
<i>Projektbeskrivelse</i>	Denne kontrakt indeholder valideringen af fem Joint Implementation projekter i forskellige østeuropæiske lande (Rusland, Ukraine, Rumænien, Polen og Slovakiet). Valideringen af hvert projekt indeholder en kort før-evalueringsrapport, en foreløbig valideringsrapport som fremhæver områder, som ikke er i overensstemmelse med retningslinierne og endelig en afsluttende valideringsrapport og kommentar.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Der vil ikke i denne fase være nogen målelige miljøeffekter. Men valideringen er en nødvendig fase inden det egentlige investeringsprojekt, som vil medføre væsentlige reduktioner i luftemissionerne.

Tilskudsbeløb DKK 641.041

Samlede omkostninger DKK 641.041

Projekttitel **Joint Implementation Capacity Building in Central and Eastern Europe**

Journalnummer 124/000-0250

Projektmodtager Polen, Rumænien, Slovakiet, Rusland og Ukraine

Projektansvarlig NIRAS A/S

Projektbeskrivelse Projektet skal støtte fem udvalgte lande: Polen, Rumænien, Slovakiet, Rusland og Ukraine i at opbygge den fornødne administrative kapacitet og udarbejde procedurer til at efterleve som minimum »JI track 2 eligibility« - kriterierne. Projektet vil særligt fokusere på udarbejdelsen af Greenhouse Gas (GHG) opgørelser og nationale registre over GHG emissions transaktioner.

Miljøeffekt (forventet) Ingen direkte miljøeffekt i denne fase af projektet.

Tilskudsbeløb DKK 2.037.336

Samlede omkostninger DKK 2.037.336

Projekttitel **Completion of Oil Spill Contingency and Port Waste Management Activities in the Baltic Sea**

Journalnummer 124/000-0251

Projektmodtager Østersølandene

Projektansvarlig Carl Bro

Projektbeskrivelse Projektet vil give en status over olieprojekter udført i Østersøregionen, som har haft til hensigt at opfylde MARPOL-konventionen, HELCOM anbefalingerne samt EU-direktivet om havnemodtagefaciliteter.

Projektet skal afholde et seminar på Bornholm i november 2002, hvor ministeren deltager, og hvor status vedrørende modtage- og behandlingsfaciliteter til skibsgenereret olieaffald og olieberedskab skal diskuteres.

Østersølandene skal fremlægge status over, hvor langt de er i at implementere affaldsdirektivet om havnemodtagefaciliteter (2000/59/EC) samt overholdelse af HELCOM anbefalingerne. Dette vil indebære en opgørelse over, hvor langt landene er i deres planlægning i de større havne og hvor mange modtage- og behandlingsfaciliteter, de har fået etableret. Desuden skal de informere om, hvor langt de er i forhold til at implementere de nationale beredskabsplaner og om de har tilstrækkeligt udstyr i de respektive havne.

Konsulenten skal indsamle information om status og mangler i forhold til gældende regler samt facilitere seminaret. Projektet afsluttes med udgivelse af en temarapport under DANCEE-programmet.

Miljøeffekt (forventet) Den samlede miljøeffekt vil blive opgjort for alle tidligere udførte DANCEE projekter.

Tilskudsbeløb DKK 679.967

Samlede omkostninger DKK 679.967

Projekttitel

Informationsaktiviteter for Miljøstøtteordningen til Østeuropa

Journalnummer 124/000-0252

Projektmodtager Politikere og borgere i Danmark og Østeuropa

Projektansvarlig Miljøstyrelsen

Projektbeskrivelse Med den nye regering blev der udarbejdet en ny strategi for den danske øststøtte. Der er fortsat behov for at informere om og synliggøre aktiviteterne i Øst- og Centraleuropa som led i projekternes almindelige afrapportering, og det er derfor nødvendigt at afsætte midler til dette formål. Midlerne vil primært blive brugt til publicering af rapporter såsom landepjecer, landerapporter, analyserapporter vedr. omkostninger for forskellige lande på miljøområdet ved medlemskab af EU samt årsberetningen for 2001.

Miljøeffekt (forventet) Ingen direkte miljøeffekt.

Tilskudsbeløb DKK 775.000

Samlede omkostninger DKK 775.000

<i>Projekttitel</i>	Strategic Analysis of the Environment-Related Challenges for West Balkan
<i>Journalnummer</i>	124/000-0253
<i>Projektmodtager</i>	Miljøministerierne i FRY, Bosnien-Hercegovina og Kroatien
<i>Projektansvarlig</i>	RAMBØLL
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet skal støtte landene på Vestbalkan i at få opgjort problemer og udgifter i forbindelse med en eventuel fremtidig tilpasning til EU's regler på miljøområdet. Publikationen vil udarbejde en analyse for Forbundsrepublikken Jugoslavien (herunder Montenegro), Bosnien-Hercegovina og Kroatien af de nøgleproblemer og udfordringer på miljøområdet, som udestår i 2002, og som vil være relevante i forbindelse med en eventuel fremtidig gennemførelse af EU's miljøacquis, og som vil skulle adresseres i en førtilrædelsesfase. Projektet vil særligt støtte miljøministerierne i landene og andre sektorrelevante ministerier i hvilke prioriteringer, der bør lægges til grund i et arbejde mod EU optagelse. Projektet er et led i afrundingen af den danske miljøstøtte til Vestbalkan som følge af regeringens øststrategi 2002-2003.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 349.710
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 349.710
<i>Projekttitel</i>	Emerging markets for Kyoto Mechanisms
<i>Journalnummer</i>	124/000-0254
<i>Projektmodtager</i>	Flere østeuropæiske lande
<i>Projektansvarlig</i>	ECON
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet opsummerer status for Joint Implementation markedet i Østeuropa med hovedvægt på Rusland.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 40.000
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 40.000

<i>Projekttitel</i>	Identification of Potential Joint Implementation Projects and Development of Baseline Studies
<i>Journalnummer</i>	124/000-0257
<i>Projektmodtager</i>	Rumænien og Slovakiet
<i>Projektansvarlig</i>	Grue & Hornstrup Rådgivende Ingeniører A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet skal identificere og udvælge en række JI projekter i to lande i Østeuropa. Dette skal ske på baggrund af en long list af potentielle projekter der udarbejdes i samarbejde med Miljøstyrelsen og de relevante myndigheder i de valgte lande. Denne long list skal herefter evalueres ud fra kriterier som tilfredsstillende krav, der stilles i et JI projekt, samt kriterier i form af local commitment, medfinansiering etc. Denne proces skal resultere i en short list over relevante projekter i hvert land (min. 2 per land), samt at de lokale projektpartnere i hvert enkelt projekt godkender en tidsplan for udarbejdelsen af Project Design Document (PDD), baseline studie (BS), monitoringsplan (MP) og oprettelse af en styrekomité. Endelig inkluderer projektet den egentlige udarbejdelse af PDD, BS og MP for 4 udvalgte projekter (2 i hvert land), der kan fremsendes til validering.
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Gennemførelse af projektet er en nødvendig indledende fase, som skaber grundlaget for projekter, der vil medføre væsentlige reduktioner luftemissionerne.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 1.812.341
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 1.812.341

<i>Projekttitel</i>	Identification of Potential Joint Implementation Projects and Development of Baseline Studies
<i>Journalnummer</i>	124/000-0258
<i>Projektmodtager</i>	Estland og Bulgarien
<i>Projektansvarlig</i>	Houe & Olsen A/S
<i>Projektbeskrivelse</i>	Projektet skal identificere og udvælge en række JI projekter i to lande i Østeuropa. Dette skal ske på baggrund af en long list af potentielle projekter der udarbejdes i samarbejde med MST og de relevante myndigheder i de valgte lande.

Denne long list skal herefter evalueres ud fra kriterier som tilfredsstillende krav, der stilles i et JI projekt, samt kriterier i form af local commitment, medfinansiering etc. Denne proces skal resultere i en short list over relevante projekter i hvert land (min. 2 per land), samt at de lokale projektpartnere i hvert enkelt projekt godkender en tidsplan for udarbejdelsen af Project Design Document (PDD), baseline studie (BS), monitoringsplan (MP) og oprettelse af en styrekomité.

Endelig inkluderer projektet den egentlige udarbejdelse af PDD, BS og MP for 4 udvalgte projekter (2 i hvert land), der kan fremsendes til validering.

<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Gennemførelse af projektet er en nødvendig indledende fase, som skaber grundlaget for projekter, der vil medføre væsentlige reduktioner i luftemissionerne.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 1.825.170
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 1.825.170
<i>Projekttitel</i>	Udbuds- og kontraktkonsulent
<i>Journalnummer</i>	129-0012
<i>Projektmodtager</i>	Miljøstyrelsen
<i>Projektansvarlig</i>	Steen Frederiksen Rådgivende Ingeniører
<i>Projektbeskrivelse</i>	Steen Frederiksen Rådgivende Ingeniører skal give den nødvendige rådgivning til at sikre at projekter gennemføres i overensstemmelse med styrelsens gældende regler og at afvigelser herfra sker på en optimal måde. Kontrakten skal også sikre det nødvendige faglige samspil, der er nødvendigt i konfliktsager og som ikke er dækket indenfor den generelle aftale med kammeradvokaten
<i>Miljøeffekt (forventet)</i>	Ingen direkte miljøeffekt.
<i>Tilskudsbeløb</i>	DKK 299.544
<i>Samlede omkostninger</i>	DKK 299.544

10. Den Rådgivende Komité

Sammensætningen af Den Rådgivende Komité for Miljøstøtteordningen til Øst- og Centraleuropa:

Formand Fhv. Nationalbankdirektør Erik Hoffmeyer

*Arbejderbevægelsens
Erhvervsråd* Cand.polit Martin Windelin

*Danmarks
Naturfredningsforening* Direktør Gunver Bennekou

Dansk Industri Konsulent Anders Holbech Jespersen

*Det Danske
Handelskammer* Cand.pharm. Mette Herget

*Erhvervsfremme-
styrelsen* Kontorchef Kristian Birk

*Foreningen af
Rådgivende Ingeniører* Direktør John Cederberg

Friluftsrådet Næstformand Jane Lund Henriksen

Udenrigsministeriet Kontorchef Anne-Marie Esper Larsen

*Danmarks
Miljøundersøgelser* Vicedirektør Peter Koefoed Bjørnsen

Energistyrelsen Kontorchef Morten Palle Hansen

Miljøstyrelsen Underdirektør Karsten Skov

*Miljøstyrelsen
(sekretariatsbetjening af
komitéen)* Kontorchef Palle Lindgaard-Jørgensen

Komitéens arbejde i 2002

I 2002 har den Rådgivende Komité afholdt møder i maj, september og december. På mødet i maj præsenteredes regeringens nye »Strategi for den danske øststøtte 2002 - 2003«. Udgangspunktet for den nye strategi er, at en række af de østeuropæiske lande forventes optaget i EU fra 2004. I tiden frem til EU-udvidelsen koncentrerer indsatsen om at hjælpe landene det sidste stykke frem til målstregen. Regeringens strategi lægger vægt på, at øststøtten målrettes løsning af de sidste udestående problemer, inden kandidatlandene kan optages i EU, samt at støtten blandt kandidatlandene fokuseres på de baltiske lande og Polen og for ikke-kandidatlande på Rusland, herunder især Kaliningrad og Skt. Petersborg. Komitéen drøftede, hvorledes den nye strategi kan omsættes i praksis.

På mødet i september drøftede komitéen den klima-indsats, der er en del af regeringens nye strategi for øststøtten. Et tværministerielt udvalg under Finansministeriets ledelse var gået i gang med at udarbejde retningslinier for en omkostningseffektiv klimapolitik. Udvalget arbejdede med en række emner som de fleksible mekanismer i Kyoto-protokollen (JI/CDM/kvote-handel), en revision af opgørelsen over Danmarks klima-manko, en analyse af prisen på en række nationale virkemidler og en analyse af det internationale marked, og Komitéen diskuterede disse emner. Udvalgets arbejde resulterede senere i rapporten »En omkostningseffektiv klimastrategi« og regeringens »Oplæg til klimastrategi for Danmark«.

I december 2002 drøftede Komitéen særligt miljøsituationen i de lande, der ikke står umiddelbart foran optagelse i EU. Miljøstyrelsen redegjorde for, hvordan styrelsen som led i regeringens øststøttestrategi er i gang med at afrunde den danske miljøstøtte til landene uden for østersøområdet. De konkrete planer for afrundingen er blevet drøftet med modtagerlandene, og der har været ønske om at udarbejde strategiske rapporter, der belyser den aktuelle miljøsituation i landene og de problemer, der skal overvindes, før de kan leve op til EU's miljøkrav. Der er efterfølgende udgivet rapporter, der illustrerer de udfordringer, Rumænien, Bulgarien, Rusland og Ukraine står over for.

Bilag 1

Fordelingen af Miljøstøtteordningens tilskud i 2002 til modtagerlande opdelt på antal tilskud til teknisk assistance og til investeringsaktiviteter. Beløb er angivet i mio. kr.

	TA-projekter		IN-projekter		I alt	
	Beløb	Antal	Beløb	Antal	Beløb	Antal
Bulgarien	6,6	6	9,0	2	15,6	8
Estland	3,6	5	18,1	3	21,7	8
Hviderusland	1,9	1	0,0	0	1,9	1
Letland	7,5	5	17,5	3	25,0	8
Litauen	23,5	12	12,9	3	36,4	15
Polen	3,7	3	32,9	5	36,6	8
Rumænien	1,2	2	0,0	0	1,2	2
Rusland	15,5	9	46,5	7	62,0	16
Slovakiet	13,6	6	3,0	1	16,6	7
Tjekkiet	0,0	0	0,0	0	0,0	0
Ukraine	0,3	1	16,3	3	16,6	4
Andet	30,9	15	6,3	1	37,9	17
I alt	108,3	65	162,5	28	271,5	94

Fordeling af Miljøstøtteordningens tilskud i 2002 på modtagerlande og indsatsområder. Beløb er angivet i mio. kr.

Indsatsområde	Luft	Vand	Affald	Institutioner	Natur	Andet	I alt
Bulgarien	0,0	8,0	2,8	0,8	4,0	0,0	15,6
Estland	0,5	16,6	1,5	3,1	0,0	0,0	21,7
Hviderusland	0,0	0,0	0,0	1,9	0,0	0,0	1,9
Letland	0,0	17,9	0,0	2,3	0,9	3,9	25,0
Litauen	14,6	11,8	3,0	4,7	0,0	2,3	36,4
Polen	0,0	24,8	6,0	0,7	0,0	5,0	36,5
Rumænien	0,0	0,0	0,9	0,3	0,0	0,0	1,2
Rusland	6,0	41,2	1,9	9,5	0,0	3,5	62,1
Slovakiet	0,0	6,6	3,8	6,0	0,0	0,2	16,6
Tjekkiet	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Ukraine	0,0	16,3	0,0	0,3	0,0	0,0	16,6
Andet	0,0	6,3	0,7	17,9	0,7	12,3	37,9
I alt	21,1	149,6	20,5	47,5	5,6	27,2	271,5

Årsberetningen for 2002 indeholder gennemgang af initiativer og aktiviteter i forbindelse med miljøstøtte til Østeuropa fra januar 2002 til og med årets udgang. Projekterne, der har fået tildelt støtte fra Miljøstøtteordningen, er hver især beskrevet ved bl.a en kort projektbeskrivelse, forventet miljøeffekt samt størrelse på tilskudsbeløb m.m.

ÅRSBERETNING

STRATEGI

LANDEPROGRAM

LANDEBOG

LANDEPIECE

TEMARAPPORT

PROJEKT PIECE

Miljøstøtte til Østeuropa

Danish Cooperation for Environment in Eastern Europe
Ministry of the Environment

Miljøstyrelsen
Strandgade 29
DK-1401 København K
Tel: +45 32 66 01 00
www.mst.dk

Schultz Grafisk

Miljøministeriet

